

Celo leto	12 K
Pol leta	6 K
Četrť leta	3 K
Mesečno	1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6 redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 112.

Maribor, dne 22. septembra 1911.

Letnik III.

Svobodomiselstvo na delu in mi.

Vesoljno svobodomiselstvo se giblje in dela s polnim parom, da bi si osvojilo vsa ljudstva in bi zagospodovalo neomejeno nad vsemi državami. Zdi se, kakor da se framasonstvo že ziblje v prijetnih upih, da je s svojim tajnim, a sistematičnim delom tekom desetletij že žalostno podminiralo prejšnje temelje človeške družbe. Od vseh delov sveta, zlasti pa od vseh strani Evrope, prihajajo dan za dnem poročila o revolucionarnih pojavih in krvavih revoltah. In vsi ti prekucijski nastopi so si v bistvu enaki. In povsod velja boj sedanji uredbi družbe in krščanstvu. Oba momenta ne nastopata povsod enako jasno, ponekod je eden v ospredju, drugod drugi, toda opazita se vedno lahko oba. Razun tega je značilna tudi zapovrstnost, s katero nastopajo vsi ti dogodki. Javnost mora biti ves čas v napetosti, zato sledi eden drugemu.

Izvor in središče vseh dogodkov je framasonska Francija. Radi intolence francoskih katolikov se je tam najprej posrečilo prostožidarstvu priti na krmilo. In potem so se začele plesti niti, ki so bile že poprej razpletene preko kontinenta, hitreje in spretnje. Toda: „die Geister, die ich rief, die werd' ich nimmer los“, to morajo občutiti tudi sedanji francoski mogotci. Clemenceau, Briand et consortes so bili svoj čas prvi klicatelji in propagatorji revolucionarnih štrajkov. Oni so takorekoč očetje anarhističnega sindikalizma, ki je ustvaril pojem sabotaže. Ko so pa prišli na krmilo in so hoteli njihovi učenci prakticirati njihove nauke, jim je postalo tesno pri srcu. Dokler je veljal boj samo krščanstvu, dokler se je ropalo samo katoliške cerkve, so bili vsi različno stopnjevani svobodomiselci debeli prijatelji. Ko je pa začelo vreti proti njihovi vladi, ko je masa hotela prevrniti stolčke, na katerih so sami sedeli, jih je postalo groza in na revolucionarne demonstrante so poslali vojaštvo in kri je močila pariška tla. Pozneje, ko so prišli na vrsto generalni štrajki, so tudi ravno ti nekdanji učitelji nastopili z brezobzirno, kruto silo. Svojih idej pa s tem niso udušili. Nastopili so drugi preroki anarhije, ki z ravno takim uspehom kot nekdanji oni širijo misel boja proti družbi in altarju.

In Francija, ki je že od nekaj vzgled ostali Evropi, ni bila dolgo osamljena. Tajne vezi francoskega brezverstva so kmalu ustvarile pripraven teren tudi po drugih deželah. Prišli so za Španijo Ferrerjevi čnevi, ki so bili najglasnejši odmev srca, katerega goji mednarodno framasonstvo napram katoliški cerkvi. Cerkve so bile požgane, samostani porušeni in preganjanje neoboroženih nun je bilo vrhunec — svobodomiselnega „človekoljubja.“ V onih dneh je bila pretresena španska država v svojih temeljih in nevarni vulkan se še ni pogasil. Ravno v zadnjih dneh prihajajo zopet vznemirjajoča poročila iz dežele Alfonza XIII. Vesti si nasprotujejo, toda gotovo je, da silno vre. Najnovejše brzojavke sicer pravijo, da se je vladi posrečilo nemire udušiti, toda vroča bodo ostala španska tla še dalje.

Dogodki pretečenega leta v sosedni Portugalski so nam vsem še živo v spominu. Ni nam treba ponavljati, kako je svobodomiselstvo z divjim srdom navalilo na krono in altar, kako je tekla kri redovnikov in redovnic, kako so goreče cerkve in samostani bili grozeč prelučij novim razmeram, novoosnovani republiko, ker vse to še dobro vemo.

Če pustimo province na jugozahodu in se obrnemo na severozahod, vidimo tudi že lahko delo svobodomiselstva. Še v konservativni Angliji in v sosedni Irski so se začeli v zadnjem času vrstiti dogodki, ki morajo vzbuditi resno pozornost. Anglež je hladnokrvno, trezno-misleč, in se ne da lahko zapeljati k lahkomišelnim nastopom. Zato so krvavi nemiri, kakor so se dogodili pri zadnjih stankah v Londonu, Liverpoolu in drugih mestih, toliko dalekosežnejšega pomena. O krvavih revoltah in barikadah se na Angležkem že izza časa meščanskih vojsk ni slišalo. Kar je pa še bolj nevarno je to, da se že zopet govori o generalnem štrajku železničarjev. Na Irskem imajo železničarji gotove zahteve. Če se jih jim ne ugodijo, grozijo z generalno stavko, ker so se angleški železničarji izrekli z njimi solidarne.

In če se prepeljemo preko Severnega morja na Nemško, se nam tudi tu obude spomini na divje kravale, ki so se odigrali pred meseci v Berlinu. Na desetisoče delavcev je revoltiralo in v berlinskih delavskih predmestjih so se vršile pravcate bitke. Treba je bilo energičnih korakov, da se je upore potlačilo.

Če gremo še bolj proti vzhodu, pridemo v matjuško Rusijo. Ne izplača se obširno govoriti o vstajah in revoltah v tej nesrečni deželi. Skoro bi lahko rekli: eno desetletje ena sama revolucija. Ruska država je v svojih temeljih gotovo še zdrava. Sile, ki spe v tem kolosu, so še neizčrpane in neizmerne, a v sedaj vladajočih krogih je vse koruptno in gnilo. Sunki, ki pretresajo deželo, niso globoki, ampak samo na površju, toda izčiščenje je težavno, posebno ker so oni, ki hočejo čistiti, ravno tako umazani in prepojeni s pogubonosnimi nameni, kakor oni, katerih se hoče deželo očistiti. Najdrastičnejše osvetluje te razmere umor Stolypina. Morilec Bagrow je bil revolucionarec in tajni policist ob enem.

Tako! Sedaj se vrnimo v Avstrijo, kjer je še vedno najaktuelnejše dnevno vprašanje dunajska revolta. Tudi ta je simptomatična in je samo odlomek v zgodovini vstaj in nemirov zadnjih let. Draginjsko vprašanje je bilo na dnevnem redu, ampak o tem se ni skoro nič govorilo. Socialdemokratski voditelji so se samo postavljali kot edini branitelji revnega človeka in so hujskali proti drugim stanovom. In izgradi sami? Nahujskane mase so pustile pri miru parače judovskih milijonarjev in borzijancev, razrušile so pa prodajalne malih krščansko-socialnih obrtnikov. To govori cele knjige in jasno označi cilje in smeri aranžerjev dunajskih demonstracij.

Nauki, ki jih naj mi izvajamo iz teh opazovanj, so dvojni.

Prvič: Vse te prekucije so mogoče samo, če so mase organizirane. Zato vidimo, kako se trudi socialna demokracija, da bi vse ljudstvo organizirala, in zlasti skrbi za mladino. Socialna demokracija je pa filijalka framasonstva, zato vidimo, da se stekajo iz blagajn svobodomiselne buržoazije milijoni v kase proletarcev. Če se hočemo obvarovati tega navala, moramo skrbeti za organizacijo. Na podrobno delo! Ko bo enkrat ljudstvo organizirano, smo nepremagljivi. Glavno skrb pa obrnimo na mladino.

Drugič: Neomejeno oblast nad masami daje voditeljem časopisje. To jim sugerira javno mnenje in določa njihovo duševno razpoloženje. Zato vidimo, da svobodomiselstvo polaga največ skrbi na dobro časopisje in se ne vstraši nobenih žrtv. Posnemajmo in delajmo za razširjenje naših listov. Skrbimo, da ostane ljudstvo dobro, dokler je še čas! Po toči zviniti je prepozno!

PODLISTEK.

Peregrin.

Visoko je dvignil z obema rokama kovčeg, ki je bil obdrgnjen in mu je na trebuhu zevala razceirana luknja. Dvignil ga je nad leseno ograjo pri mostu; tedaj so se v luninem svitu zasvetili njegovi potričani komolci, ki so govorili na glas o življenju Peregrinovem.

Za trenutek je podržal breme v koščenih rokah nad glavo, stisnil ga še enkrat, kakor bi se poslovil od prijatelja, pogledal nato podse preko ograje, kjer se je nekaj umazano lesketalo in pregibalo. Zavihtel je kovčeg čez ograjo z veliko močjo. Obesil se je za njim na trhlo ranto, da je bil nagnjen na pol čez most. Poč njim je pljusnilo in na vse strani je zaškropilo v srebrnih, prestrašenih penah, nato se je zgrnilo in tiho polzelo dalje.

Od brega do brega je zadonel krohot, zadonel in utihnil, oglasil se še enkrat in nato umrl, kakor glas davljenca.

Peregrin se je sklonil iznad ograje in izrekel mirno in odločno:

„Amen; Konec komedije . . .“

Vtaknil je suhe roke v hlačne žepe, glavo je sklonil in se napotil po pusti in prazni cesti. Spočetka je hodil počasi, dvakrat se je celo ozrl proti mostu, proti vodi, kamor je pogreznil vse, kar je imel. Odločno je vrgel in čisto prostovoljno, pa se je vendar ozrl, kakor bi mu bilo slovo bridko in težko. In ko se je ozrl drugič, je čutil, da je ugledal samega sebe, da je bil žalosten, pa se je zasramoval in razjezil ter se še tretje zakrohotal in dostavil:

„Amen; Konec komedije . . .“

Nato je začel hoditi s hitrejšimi koraki. Nad pokrajino se je plazila prozorna meglica, kroginkrog je vse dremalo. Gola drevesa so molela skozi temno

soparo dolge prste, kakor bi kdo pod belo rjuho v spanju krillil z rokami po zraku.

Peregrin je srečal prav ob cesti drevo, ki je širilo debeli veji vodoravno od debla na križ. Mladike se niso dvigale kvišku. Leno in zmučeno so visele navzdol. Celo košata krona drevesa se je obesila na levo, kakor bi človeku klonila glavo, kadar obupa sredi pota.

Peregrin se je ustavil in ozrl na drevo.

„Si se naveličal in obupal, kakor jaz, prijatelj ob cesti.“

Segel je v globoki žep pod levo pazduho in potegnil iz njega vrv. Nova je bila in čisto trdna. Polagoma jo je razmotaval, ovil je okrog rok in nategnil. Se za milimeter je ni podaljšal.

„Trdna reč je to, vrvar me ni ukanil.“

Previdno je zravnal vrv zopet v svitek, prekrižal roke na hrbtu in gledal v drevo. Zelo pripravno se mu je zdelo. Pod drevesom je bil naslonjen visok kamen. Od tega kamena bi dosegel do prve močne veje . . .

Peregrin je meril razdaljo med vejo in kamenom. „Kakor nalašč“, se je oglasil, da je pogledal okrog sebe, če ni kdo drugi izpregovoril. Približal se je drevesu, nogo postavil na kamen, prijel se za deblo z obema rokama in se hotel dvigniti. Kamen se je zagugal in prevrnil. Bogve kdo ga je tako nerodno prislonil. Peregrin je stal sredi ceste in gledal kamen, ki se je zvalil na kolesnico. Dolgo ga je gledal. Zakaj čudno ga je izpreletelo, ko je zahreščalo in se je kamen zakotal od debla.

„Te gavge so zanič! Naprej! Da bi kamen zvalil nazaj k deblu; ne bom ga. Na zadnje uro se tudi z mazincem več ne potrudim. Naprej!“

Vrv je utonila v globokem žepu, roke so se poskrile, kjer so prej tičale in Peregrin je popotoval dalje.

„Konec je, to vem, da je. A še na koncu mi gre stvar narobe. Če se enkrat začne, ne jenja. Če

ti je tako nerodno usojeno, uide ti jabolko, ko že zobe vanj tiščiš. Do cilja pridem, z obema rokama se ga oklenem, pa ti izginejo tla in stojiš sredi ceste pred nerodno skalo, ki te prosi, da bi jo dvigal, s težavo dvigal, ker je velika. Dvigal! Seveda, na zadnje uro!“

Peregrinu je zlezla glava med ozki in visoki rameni in naprej se je obesila, da je s koščeno brado korakajoč potrkaval na suhe prsi. Hodil je hitro, kakor da bi se mu mudilo, dasi je bil prepričan, da mu ni bilo treba še nikoli v življenju hoditi tako komodno, kakor tisto noč. Vprašal se ni, kam gre, tudi ne kako daleč še. Drevesa je srečaval, prav pripravna drevesa, pa se še ozrl ni. Naglo je hodil mimo in gledal v tla tako blizu predse, da je pri vsakem koraku videl palec na desni nogi, ki je gledal iz luknje na črevlju. In vendar je čutil jasno in razločno, da gre proti cilju, da ga nekaj žene s silo, s katero se ne da mnogo pregovarjati. Za tisto silo je šel, kakor grečo sani po bregu za vrvjo, na katero so otvezene. Nikoli ni vrv napeta, pa grečo sani vendar za njo.

Peregrin se je nenadoma domislil, da je pred davnim časom tako hodil, morda majhno drugače. — Culo je nosil tedaj na rami; sedaj bi jo tudi, če bi jo ne bil porinil v vožlo. Tedaj je mislil, da je ta reč potrebna na pot. Njegove hlače so bile tedaj prekratke za tri palce. Blago je bilo trdno, on je pa rasel naglo kot konoplja. Danes nosi predolge hlače, da brusi pri petah žnjimi po ileh, in so tamkaj razčesane na vlakna. To je tudi vseeno. Ali glavo je tedaj nosil pokoncu na strmo vzravnanem vratu in ni mu silila med rameni in se obešala na prsi. To je bilo takrat bistveno drugače.

Šel je v svet, da si poišče poti, oziraj se je, da zagleda resnico, srce je pa hrepenelo po življenju. In ko je romal po cesti, odpirala se mu je ravan, gladka in brez konca, ob cesti hladne senčice, okrog njih rože in petje.

Slovenci in deželno gospodarstvo.

(Piše dr. IVAN BENKOVIČ.)

(Dalje.)

Pri analizi deželnih izdatkov je najumestneje, ako uporabimo način, po katerem je delal tudi prof. Wieser, in vsak posamezni izdatek razkrojimo z ozirom na njegov namen, kakor tudi z ozirom na sredstva, ki se pri tem uporabijo.

Poglavje „deželna uprava“ na primer pomenja izdatek, ki bi moral služiti po svojem namenu celi deželi in obema narodnostima skupno, kajti deželni uradniki delujejo v interesu cele dežele in bi morali tudi delati v enako dobrobit obeh narodnosti. To postavko je treba tako iz narodnostnega, kakor tudi iz teritorialnega stališča smatrati za skupno ali nevtrarno. V ta namen izdana deželna sredstva pa pridejo v dobro v teritorialnem oziru seveda Gradcu in Nemcem.

Med tem ko je profesor Wieser vsako postavko v češkem deželnem proračunu razkrojil v eno nemško in eno češko kvoto, se nam zdi za naše razmere bolj primerno, da se vsaka postavka našega deželnega proračuna razdeli ne samo iz narodnega, temveč tudi iz teritorialnega vidika, tako da se določene za spodnji del dežele uporabljena kvota vsake postavke. Skupne izdatke ne razdeljujemo kakor profesor Wieser po kvoti prebivalstva med obe narodnosti, oziroma na oba dela dežele, temveč mi imamo za to posebno kolono, ker postane na ta način razdelitev razvidnejša in bolj odgovarjajoča dejstvom. Teritorialna analiza je potrebna, ker slovenska opozicija v štajerskem deželnem zboru o priliki budgetnih debat ugotavlja zapostavljanje celotnega spodnjega dela dežele, ne samo slovenskega prebivalstva. Nekatera poglavja se je strnilo, pri drugih pa sega analiza v pododdelke: točko, rubriko in tekoče število, kakor se je pač moralo po končani razdelitvi celotne poglavje ali šele pododdelek uvrstiti v eno in isto kolono. Pri analizi se je uporabljalo zgoraj navedene pripomočke, ki pa v vseh slučajih ne dajo zadostne jasnosti; zato se je tudi dotične izdatke, pri katerih razdelitev po številkah niti približno ni mogoča, uvrstilo med skupne, vsled česar so za presojo končnega rezultata in prvi vrsti teritorialno in nacionalno dognane končne številke odločilne, med tem ko se nevtralni končni zaključek ne more upoštevati.

Vzelo se je deželni proračun za leto 1910, med drugim tudi radi tega, ker se je ravno o priliki posvetovanja pri poglavju: zidanje cest in železnice začel odpor Slovencev proti odobritvi tega budgeta in to vsled nepravilne razdelitve deželnih izdatkov.

Lahko bi se vzelo tudi proračun kakega drugega leta in prišli bi k ravno istemu zaključku. Mirno se lahko zadovoljimo z razdelitvijo proračuna za eno leto, ker nas že površen vpogled v proračune prejšnjih let pouči, da se je na slovenski del dežele ravno tako malo mislilo.

Začnimo tedaj analizirati deželno gospodarstvo. Vspeh te analize hočemo potem skrbno presoditi. Konečno bomo tudi davčno moč slovenskega dela dežele postavili v pravo luč, pri čemur takoj pripominjamo, da moderna znanost v svojih temeljnih naukih uči, da naj vsi državljani vplačujejo po svoji gospodarski moči in da naj dobijo po svoji potrebi!

Na desno je bila druga cesta, kolovoz pravzaprav, kjer je bilo malo sence, ubogo malo, trnja pa mnogo in skal, ki so imele žive robove, da so vrezali, če si pokleknil nanje. In po obeh potih je šlo veliko romarjev. Na razpotju, kjer so se ceste ločile, so stali živi kažipot. Čemu kažipot, si je mislil Peregrin? Norci pojdejo po kolovozu, po trnji in na solncu. Čemu kažipot? Krenil je na gladko cesto in njegovih komolcev so se prijeli tovariši, z veseljem v smehu, z ognjem vočeh, pesem na ustnicah. Pogled, so mu rekli, pogled norcev na kolovozu! Vidiš deklico, mlada je in lepa, kake lase ima; podala bi se ji roža v tiste lase. In če bi ob poti rasla roža, ne utrga jo. In tisti starec za njo! Vidiš, tam-le je šel mimo studenca; ves je sklonjen in poten. Vidiš ga, studenec je pogledal in ni pil. Zakaj ne pije, norec. Dalje se peha in kvišku gleda, na vrh gore . . .

„Čudni ljudje“, je mislil Peregrin. „Čudni, da se jih Bog usmili. Po taki poti da hodijo.“

In v Peregrinu je vzrastel ponos, ki je brez kažipota zadel na udobno pot. Vzravnal se je, da sta čutila njegova spremljevalca, kako je vzrastel. In tako je šlo dalje. Nikoli niso vprašali, če smejo v senco, čegave so te rože, nikoli niso vprašali. Kakor je ganila roka, kamor so se iztegnili prsti, tja so pa segli . . .

In vendar se je Peregrin utrudil. Sedel bi bil rajk k nogam učenika in napojil žejno dušo, ki je hotela še več, nego samo poti, gladke in senčate. Pogled mu je uhajal nazaj proti gori, kjer je bil kolovoz, kjer so se tiho znojili in trudili kvišku premnogi potniki. In vprašanje se je dvigalo, ali so navsezadnje vsi ti res brezumni? Kaj pa, če je pot do resnice tako strma, tiha in trnjeva? In tedaj bi se bil vrnil, iz radovednosti, in šel visoko gori po skalnatem kolovozu, da bi ugledal, po čemur hrepenijo drugi. Peregrinu je noga obtičala sredi ceste. Kar očito no je gledal na strmo pot in mislil.

„Prijatelj!“

Ker temelji štajerski deželni proračun še na zastareli gospodarski metodi, ki pozna vse polno fondov, figurirajo nekatere postavke izdatkov pri kakem drugem fondu kot pokritje, vsled česar se je pa opustilo zopetno razkrojitev tega pokritja. Tako ni potrebno točko 8, poglavje VI: doneski deželnega fonda, k že razkrojenemu deželnemu ubožnemu fondu točka 7, še enkrat razkrajati; ravnotako opustimo analizo glavnice in kreditnega poslovanja kot za naš namen nepotrebno in razventega še nemogoče.

K poglavju I: Deželno zastopstvo.

Rubrika 1: Dohodki poslancev v znesku 60.700 K tvorijo teritorialno in nacionalno nevtrarno postavko.

Rub. 2—7: Izdatki v znesku 41.300 K za pisarniške potrebščine deželnega zastopstva; ti pridejo z ozirom na sredstva teritorialno samo Gradcu, nacionalno samo Nemcem v dobro; kajti od teh deželnih sredstev ne odpade na Spodnji Štajer ali na Slovence niti en vinar, akoravno je namen teh izdatkov nevtralen.

K poglavju II: Deželna uprava.

Rubrika 1, tekoče število 1: Centralno vodstvo (deželni odbor); pod tem tekočim številom zapopadana deželna sredstva odpadejo, če odštejemo plačo slovenskega deželnega odbornika 6000 K, samo na Nemce, ki se jih porabi samo na Srednjem Štajerskem (Gradcu), akoravno bi morala inštitucija deželnega odbora služiti po svojem namenu celotnemu prebivalstvu dežele.

Rubrika 1, tekoče število 2—7: izdatki za nastavnice pri deželni upravi. Ti izdatki, ki znašajo skupno 611.408 K, se morajo po svojem namenu uvrstiti med teritorialno in nacionalno nevtrarne izdatke, akoravno bi se v teritorialno in nacionalno analiziranem statističnem izkazu o delovanju deželnih organov jasno pokazalo, kako so Spodnji Štajer in Slovence zelo oškodovani. Da pridejo ta deželna sredstva samo Srednjemu Štajerju (Gradcu) v dobro, je naravna posledica razmer, ker je Gradec sedež deželnih centralnih oblastij.

Ena najbižstvenejših pritožb Slovencev proti deželni upravi obstoji v tem, da pridejo deželna sredstva za pokritje izdatkov, ki jih povzročajo osebe sila drage deželne uprave, z dvomljivimi izjemami, ki pa nikakor ne pridejo v poštev, izključno le v dobro — Nemcem. Vsi deželni uslužbenci ob višjega deželnega svetnika do zadnjega pomožnega sluge so Nemci, in ravno tako od stavbnega ravnatelja do zadnjega stavbnega risarja. Gre se tukaj glasom stanja osebja začetkom junija 1909 za 12 uradnikov sekretarijata, za 62 uradnikov knjigovodstva, za 12 uradnikov višjega dohodninskega urada, za 64 nastavljenec stavbnega urada, za 30 uradnikov pomožnih uradov in statistični deželni urad, v celoti za okroglo 200 uradnikov in drugih uslužbencev in za plače, ki znašajo več kakor pol milijona kron. Slovenci so od teh dobro plačanih mest toliko kakor izključeni; samo majhen odstotek uradnikov je slovenskega jezika sploh zmožen. To je velika nacionalno-politična škoda in občutna gospodarska zguba za Slovence.

Slovensko ljudstvo trpi v marsičem tudi občutno škodo, ker deželni uslužbenci ne umejo slovenskega jezika in ker se ne pusti slovenskemu jeziku, da bi postal uradni jezik. Slovenci bi se gotovo v velikem številu potegovali za deželne službe na Štajerskem, če bi se jim brez skritega ali javnega ozira na

Nekdo ga je potresel za rokav.

„Kaj premišljuješ?“

„Resnico!“

„Resnico? Pa gledaš na strmi kolovoz! Tam ni resnice, prijatelj, tam so blodnje, sanje, tam je norišnica.“

„In vendar bi rad do resnice!“

„Na, prijatelj, dvigni in izpij!“

Peregrin je prijel čašo in izpil do dna.

„To je resnica — Peregrin, to in tudi samo to. Drugo — vse drugo je sanja — nič — še megla ne.“

„Torej vsi oni blodijo? In za blodnjo trpe?“

„Kdor ne pozna palače, zde se mu svislji lepe!“

Kdor ni počival na duhteči pernici, ne more prehvaliti ovsenega otepa.“

„Reveži!“

Okrog Peregrina je zašumelo življenje. Srce je utripalo in hrepenelo kakor žejna ptica. V polnih požirkih, pri veliki luči je uživalo, ponoči in podnevi — uživalo in nikdar se ni nasitilo. Po vžitku je bilo trudno in vnovič lačno. Okusilo je življenje, tako sladki so bili požirki, pa v žile se je vlivljal pelin, gorjupost in lakota . . . Poiskal je ljubezni. O tej se navzipe srce in zamiruje, je upal. Raztopilo se je upanje kakor kosem lepega snega v gorški roki. Narej, naprej!

Gaz si je delal s komolci, oči so iskale luči v daljavi — in luči niso dozrle. Pri vsakem koraku se je zgostila megla, tam v daljavi je ležala neprozorna in črna . . .

Peregrin se je vstrašil teme, groza ga je bila. Obrnil se je in vračal. Zahrepenel je po kolovozu, po strmini in po trnju . . .

„Ali ni ga megl več uzreti. Tudi za njim megla. Ob cesti samo sledovi njegovih stopinj, katerih se je sramoval, katere je sovražil . . .“

In takrat se je vgnedil na njegovo lice kruti smeh, iz ust je privrel sklep: „Amen! konec kome-
dije . . .“

njihovo narodnost zagotovilo njihovi kvalifikaciji primerno avanziranje. Naj se le ne ugovarja, da se nobeden Slovenec ne javi k vstopu v deželno službo. Kajti ta ugovor postane v istem trenutku ničev, ko ponudi gospodujoča stranka zagotovilo v zgorajšnjem smislu.

(Dalje prih.)

Štajerski deželni zbor.

Kakor smo že v zadnji številki kratko javili, so se pogajanja za jesensko zasedanje štajerskega deželnega zbora razbila in zasedanja ne bo. Slovenski poslanci so, kar smo tuči mi ventilirali, še enkrat ponudili Nemcem roko v pošteno spravo, toda ti so jo odbili. Nemci in nemškutarji vedno kriče, da vganjajo naši poslanci samo politiko narodnostnih prepričanj, a se za gospodarske težnje svojih volilcev ne zmenijo. Ptujski „Štajerc“ je imel že nešteto krat drzno čelo, da je trdil, da so Nemci naši najboljši prijatelji, ki bi nam dali vse in nam napravili en majhen paradiz, če bi mi z njimi živeli v miru. Zadnji dnevi so postavili „Štajerca“, njegove zaščitnike in vso nemškutarijo na laž. Slovenski poslanci so se odločili za kratko jesensko dobo dopustiti obravnavo raznih perečih gospodarskih vprašanj. Predložili so tudi sami več važnih, strogo gospodarskih zadev, kakor na primer regulacijo Drave, zgradbo raznih cest, podporo vinogradnikom, ki naj bi se postavno zajamčile. Toda Nemci so to odbili. Pokazali so, da jim je gospodarsko zapostavljanje Spodnjega Štajerja več, kakor pošteno delo v prid dežele. S tem so zadali svojim spodnještajerskim oprodam najhujšo zaušnico. Ves krik „Štajerc“ o pravičnosti Nemcev je razkrinkan do golega in kdor ima še kaj poštenosti v sebi, se mora obrniti od lista, ki mu je laž in zlobno farbanje vse.

Povodom razbitja razgovorov v Gradcu so izdali nemški nacionalci komunique, ki se glasi: „Zveza nemško-nacionalnih poslancev v štajerskem deželnem zboru je imela včeraj (dne 20. t. m.) dobro obiskano plenarno sejo, ki se je bavila z vprašanjem delamoznosti deželnega zbora. Predsednik poslanec Reiter se spominja po otvoritvi seje v toplih besedah umrlega kolega poslance Piererja in dr. pl. Schreinerja, ter dr. Casperja. Nato je poročal deželni odbornik dr. Hofmann o poteku pogajanj, ki jih je imel v zadnjem času cesarski namestnik z deželnozbornimi strankami. Povdarjal je zlasti polno soglasje, ki se je pri tem pokazalo med ustavovernim veleposestvom in nemškonaacionalnim klubom. V nato sledeči debati se je vsestransko povdarjala želja napraviti kakor hitro mogoče deželni zbor delazmožen, da se na ta način dokonča sedanja vsega obžalovanja vredni položaj, ko stoji kulturni in gospodarski razvoj dežele. Žalibog se je moralo konstatirati, da se radi zadržanja Slovencev in gotovo tudi radi malo časa, ki je na razpolago, izkazalo za nemogoče ustvariti predpogoje za plodonosno sezijo deželnega zbora pred zasedanjem državnega zbora. Vendar pa ne izključuje sedanja položaj vsakega upanja, da bo mogoče s pričetkom prihodnjega leta priti do od ljudstva silno zaželjenega zopetnega delovanja deželnega zbora.“

Zahtevajte v gostilnah katoliško-narodne liste Straža in Slov. Gosp.

V sivo jutro je zakonel vnovič krohot, Peregrin se je zavedel in glasno ponovil: Amen, konec kome-
dije . . .

Z svojo koščeno roko je potegnil po bradi, kjer so se nabrale hladne kaplje jutranje rose. Dajilo se je . . .

Peregrin j obstal. Potipal je pod pazduho po sviteku v globokem žepu.

„Pa sem mislil, da je že dokončana moja pot! In vendar še blodim. Sedaj pa naglo! Pri solncu ne umrem.“

Zavil je po klancu. Njegova postava se je čisto sključila naprej, kakor bi vlekel za seboj težek voz. Roke je izmaknil iz žepa in se ž njimi poganjajoč sunkoma pepenjal kvišku.

„Saj sem rekel, če se ti naređi narobe v življenju, uide ti jabolko, ko ga že ugrizneš. Lahko bi bilo že konec tega cestovanja. In ga vendar še ni — in še sedaj trpim, ko sem že z nosom pod rušo.“

Klobuk je snel, lasje so se mu prijeli čela in so bili potni. Hropel je, ko je dospel na vrh pod hrast na zelenečo trato. Pogledal je drevo s hvaležnimi očmi, kakor bi mu rekel:

„Hvala ti, moj prijatelj! Daleč si bil, pa sem te vendar dočel!“

Peregrin je legel na zemljo. Obraz je obrnil proti vzhodu. Luč se je prižigala na nebu, polagoma, kakor bi se kdo bližal z veliko svetilko. Krog njega se je vzbudilo. Vse je zavzdihnilo, zakričalo veselo in spočito, kakor bi si melo zaspane oči po krepkem spanju.

Na drobne, zelene bilke je pogledal, ki so bodle iz tal vsepovsod. Zdelo se mu je, da vidi, kako se premikajo in vstajajo. Ena je prebodla hrastov list, ki je ležal na travici, drugo je tiščala suha veja. In zvila se je betvica pod njo in se ji ognila, ker je ni mogla ne dvigniti, ne prebosti, in prilezla je po strani izpod nje in se ozrla proti vzhodu. V grmih je šumelo, melo, zakričalo včasih in zapelo z veselim gla-

Politični pregled.

Kriza v vojnem ministristvu.

Schönaich se je dne 20. t. m. predpoldan poslovil od častnikov in uradnikov vojnega ministristva. Novi vojni minister vitez plem. Auffenberg bo še le začetkom meseca oktobra nastopil svojo novo službo. Sedaj gre v Sarajevo, kjer bode posle vojnega poveljnika oddal najstarejšemu divizionarju in se bode poslovil. Cesarjeva pisma so se včeraj objavila.

Češko.

Češki deželni zbor se je v sredo dne 20. t. m. sešel. Cesarski namestnik, knez Thun, je naglašal v otvoritvenem govoru veliki pomen sedanjega kratkega, zasedanja deželnega zbora. Namestnik je apeliral na dobro voljo vseh strank.

Kakor se zdi, bodo težkoče, ki so nastale vsled češkega predloga za po uimah poškodovane kmalu odpravljene. Od češko-agrarne strani se je izjavilo, da bodo mogoče Čehi glasovali za spremenitev predloga, da bo potem mogoče, predlog takoj in brez razpravljanja ex praesidio odkazati odboru. S tem preklonom bi bili Nemci zadovoljni.

Nižjeavstrijsko.

V otvoritveni seji nižjeavstrijskega deželnega zbora dne 20. t. m. je prišlo radi draginjskega vprašanja do burnih nastopov. Poslanec Steiner je stavil nujni predlog, v katerem se zahteva od vlade, naj vsem pri dunajskih izgredih oškodovanim povrne škodo. Nato sledeča debata je bila zelo živahna. Prišlo je do ostrih kontroverz med krščanskimi socialci in socialnimi demokrati, a burni so bili tudi prizori med dr. Weisskirchnerjem in krščansko-socialnim fronderjem dr. Heilingerm. Steinerjev predlog je bil ob koncu seje sprejet. Prihodnja seja danes dne 22. t. m.

Gališko.

Da se omogoči tvoritev deželnega zbora, se bo dne na dan 25. m. sklicalo permanentni volilno-reformni odbor k seji, pri kateri bo poročevalec dr. plem. Starczyński predložil načrt volilne reforme za gališki deželni zbor.

Dalmacija.

Dne 20. t. m. se je vršila v Makarski (mestni volilni okraj) dopolnilna volitev deželnega poslanca. Okraj je bil do sedaj zastopan po pristajšu liberalne Biankinijeve „hrvatske“ stranke. A dne 20. t. m. je zmagal sijajno kandidat stranke prava Klarič nad kandidatom Biankini-smodlaško-srbske koalicije. V Makarski vladja velikansko navdušenje. Izid te volitve je odločilnega pomena za situacijo v dalmatinskem saboru, kjer se ne more nič več ukrepati preko glav pravaških poslancev. Koalicijska večina se majoje tla, kmalu se bo potrla. Živela stranka prava! Živeli brati Hrvati!

Srbija.

Dne 19. t. m. dopoldne je bil v dvorani Rudečega križa v Belgradu otvorjen prvi jugoslovanski kongres za operativno medicino. Kongres je odlično posečen iz vseh strani slovanskega juga.

Kongres je z navdušenim pozdravnim govorom otvoril dr. Subotič. Od strani srbske vlade je kongres pozdravil minister notranjih del Trifkovič. Otvoritvi kongresa sta prisostvovala tudi ministrski predsednik dr. Milovan Milovanović in mestni župan Ljuba Davidovič. Pozdravne govore so imeli: dr. Petrov za Bolgare, dr. Čačkovič za Hrvate in dr. Demeter vitez Bleiweis-Trsteniški za Slovence. Za predsednika je bil izvoljen dr. Subotič, za podpredsednika dr. Gjurgjevič.

Za častne podpredsednike so bili izvoljeni: dr. Petrov, dr. Slavojev, dr. Belinov in dr. Kozagarov iz Sofije, dr. Stojarov iz Varne, dr. Čačkovič, dr. Mišek in dr. Šwarc iz Zagreba, dr. Smolčić iz Dubro-

som. Mislili je, da čuti sok, ki kipi iz zemlje in teče po brstju, priliva popju in je sili:

Vstani, vzdrami se, odpri se in živi!

Vse vstaja, vse kriči v življenju, — in jaz se poslavljam . . .

Peregrin je potegnil klobuk na oči, da ne bi videl vstajenja.

Takrat pa zadoni v dolini, razlije se in razloči po bregovih vznesena himna, v vsakem brstu, v vsaki travici zazvoni zmagovalna pesem.

Preregrin se začudi. Od zemlje dvigne glavo. Poslušaj. Znana pesem in ne domisli se odkod. Peregrinu se budi spomin, na njegovo srce trka triumfalna himna, zvoní in kliče: Zmagal je! Zmagal je! Vstaja, iz groba gre . . .

Popotnik plane kvišku.

Pod njim v dolini vihrajo bandera, solnce se je prižgalo, zasvetilo so se zlati križi. Iz doline je zabučala silneje zmagoslavna pesem. Moč in zmaga je kipela na valovih velikonočnega jutra, razločne besede so zvenele na Peregrinovo uho — polne triumfa in slave:

„Za menoj do zmage . . .“

Jaz sem pot, resnica in življenje . . .“

Preregrin se je zgrudil na kolena, glava se je dotaknila zemlje, njegova duša je pa odrinila kamen z groba in zapela himno vstajenja in življenja.

F. S. Finžgar.

vnika, dr. Vrbanič iz Vukovara, dr. Edo Slajmer, dr. Demeter Bleiweis-Trsteniški in dr. Vinko Gregorič iz Ljubljane, dr. Kostič iz Sarajeva in dr. Jeremič iz Tuzele.

Po konstituciji so začeli prijavljeni zdravniški čitati svoje referate.

V belgradskih političnih krogih so prepričani, da obišče kralj Peter avstrijskega cesarja v prvi polovici oktobra v Budimpešti.

Republikansko glasilo „Novo Vreme“, ki si je pravkar izpremenilo ime v „Nova Doba“, priobčuje vest, da se je zasnova nova zarota, ki ima namen, prisiliti kralja Petra, da se odpove prestolu. Na čelu zarote baje stoji sam prestolonaslednik Aleksander, katerega imenuje list Aleksandra Obrenoviča II., bivši major Okanovič in odvetnik Aca Novakovič, pisec memoarjev o junijski revoluciji. Tej vesti dostavlja „Nova Doba“: „Nobenih stvarnih in upravičenih razlogov ni, da bi se kralj Peter odpovedal prestolu: on je najboljši kralj, kakršen je mogoč pri nas in kakršen je sploh mogoč.“

Po drugih poročilih je vest od kraja do konca izmišljena.

Italija.

Italija se baje pripravlja, da odločno poseže v tripolitansko vprašanje. V ponedeljek je odplulo več podmorskih čolnov iz Benetk v Brindisi, ena vojna ladija in štirje torpedni čolni pa iz Specije v Tarent. Splošno so mnenja, da je to v zvezi z napetim političnim položajem. Turki so vsled postopanja Italijanov precej vznemirjeni.

Carigradski list „Hikmet“ objavlja poziv na sultana, naj takoj skliče parlament, ker je sedanje ministristvo popolnoma nezmožno in ker preti Turčiji v Tripolisu velika nevarnost.

Italijanska vojna mornarica ima smolo. V malem času sta navozili zaporedoma dve vojni ladiji na skale. Prva ladija je bila križarka „San Giorgio“, ki se sedaj nahaja v Napolju v doku. Druga pa je križarka „Pontiere.“ Poveljnika obeh ladij sta vsled tega v sodnijski preiskavi.

Bolgarija.

V bolgarsko sobranje je izvoljenih: 100 vladnih pristašev, 7 radoslavistov, 6 stambulovistov, 5 agrarcev, 4 demokrati in 1 mladoliberalce. Opozicijski voditelji Genadijev, Malinov, Radoslavič, Tončev in Pešev so izvoljeni.

Perzija.

Boj za perzijski prestol se bije z menjajočo se srečo. V Teheranu ni več tistega optimizma, ki je radi nekaterih priborenih zmag vladal, ker so ekšahovi vojaki priborili drugod zmage. Perzijska državljanska vojska se vodi uprav azijsko. V Astrabadu so vladinovi pobesili vse pristaše prejšnjega šahja, ki so jih mogli dobiti. Tudi v Barušu so obesili veliko oseb. Število obešenecv v Sariju ni znano. Mohamed Ali postopa milejše in ne obsoja svojih nasprotnikov na smrt. Astar je zgorela. 2000 Kelhurov je porazilo vladen vojaški oddelek. Padlo je 200 vladnih vojakov.

Maroko.

Agence Havas poroča:

Zdi se, da stojijo težkoče, ki so nastale v pogovorih poslanika Cambona z državnim tajnikom Kiderlen-Waechterjem z ozirom na gospodarske interese Nemčije v Maroku, neposredno pred rešitvijo. Med prepornimi točkami, o katerih se še mora razpravljati, sta, kakor se zatrjuje, vprašanje o konzularnih sodiščih in varstvo tujezemcev v Maroku.

Senzacionalno poročilo, da računa francoski urad za zunanje zadeve z rešitvijo maroške afere v teku treh dni, je bilo oficiozno potem kolikor toliko zanikano. Izjavlja se, da je izključeno, da bi se kak višji uradnik v tako obvezni obliki izrazil. Navzlic temu pa vlada optimistično razpoloženje še v naprej.

Kreta.

Sklepi zaščitnih velesil Krete, ki so se sporočili grškemu kralju in krečanskemu eksekutivnemu komiteju, se do sedaj niso pismeno sporočili turški vladi, kar je povzročilo v oficijelnih krogih precej razburjenja. Med tem je poslala turška vlada tem velesilam okrožnico, v kateri povdarja, da se naj le kakor hitro mogoče reši krečansko vprašanje. Nota zaščitnih velevlasti je tudi v turškem časopisju povzročila veliko razburjenje, ker smatrajo to noto kot indirektno priznanje pravic grškega kralja. Sploh je pa položaj na Kreti jako napet. Opozicija se pripravlja, da vrže turško vlado. Mir in red na otoku sta resno ogrožena. Skoraj sleherni dan se sliši o napadih Grkov na mohamedance. Pred Kaneo so že teden dni zasidrani dve turški vojni ladiji in ena angleška. Grška je baje ponudila turški vladi politične kompenzacije glede balkanskih zahtev za slučaj, da pripozna turška vlada komisarijatski statut za Kreta. Turška vlada je pa odgovorila, da ne more priznati, da je Grška interesirana pri kretskega vprašanju.

Portugalsko.

Na Portugalskem ne poneha protirepublikansko gibanje navzlic dejstvu, da so skoraj vse evropske

države priznale republiko. Vodja rojalistov, stotnik Conceira, je izdal na vojaštvo in mornarico poziv, v katerem pozivlja moštvo, naj bodo pripravljene za trenutek, ko bodo morali stopiti na stran rojalistov. V celi deželi razširja okrožnico, v kateri naznanja, da bodo rojalisti, kakor hitro bodo zmagali, vprašali portugalsko ljudstvo, ali naj se nazaj pokliče bivši kralj Manuel, ali naj se pa krona ponudi pretendentu donu Miguelu braganškemu.

V torek so prišli vladni uradniki v Pennafora, da sestavijo inventar ondotne cerkve in da ga v ime države konfiscirajo. Prebivalci so začeli zvoniti plat zvona. In kmalu se je zbralo kakih 1200 prebivalcev, med temi tudi ženske, in so branili z vilami, noži in lovskimi puškami cerkev. Ker uradniki niso bili dovolj močni, poklicali so vojaštvo na pomoč in začela se je pravcata bitka med vojaštvom in prebivalstvom. Končno je vojaštvo premagalo uporne prebivalce ter obkobililo cerkev. Ko so uradniki vlomili cerkvena vrata, je bila cerkev popolnoma prazna. Vse dragocenosti so bile pobrane iz cerkve, niti stola niso pustili.

Rusija.

Listi poročajo:

V Petrogradu dobiva vest, da je bil atentat na Stolypina samo akt maščevalnosti birokracije, ki ga je hotela odstraniti, vedno trinejša tla. Zato govori dejstvo, da je bil Bagrow brez vednosti Stolypina nastavljen pri policiji. Tudi se nadalje trdi, da bi se napadalcu gotovo posrečilo uiti, akoravno je bilo dosti tajnih policistov v gledališču, ako ga ne bi prijel nek častnik. Značilno je tudi, da se je častnik branil, Bagrowa oddati na policijo, ker se je bilo bati, da se napadalcu posreči uiti. Tudi samouror kijevskega policijskega predsednika utruje mnenje, da se je izvršil napad z vednostjo visokih uradnikov. Dosti pozornosti je vzbudil nek članek vladnega lista „Rossija“, v katerem stoji, da se bo svoj čas razkrilo, kako odgovornost da nosi politična policija za ta zločin. Splošno vlada mnenje, da bi se atentat na Stolypina brez vednosti policijskih organov ne mogel izvršiti.

Spanija.

V Madridu imajo ulice popolnoma navadno lice. Vpliv vstaje se kaže samo v tem, da manjkajo na večjih stavbiščih delavci.

V Sevilli je napadla množica nemškega konzula. Napravil si je pot z revolverjem. Zarčarmerija in policija je bila prisiljena posredovati. Prišlo je do boja, pri čemer jih je bilo dosti ranjenih.

Kakor poročajo listi, so povzročili štrajkarsko gibanje v Spaniji francoski delavski sindikalisti. In čisto gotovo je, da dobivajo štrajkarje iz Francoskega velike denarne podpore. Položaj se slika kot jako kritičen.

Zadnja poročila pravijo, da se je štrajk popolnoma izjalovil. Aretiranih je sila dosti, med temi tudi Cavilero, podpredsednik delavske zveze.

Revolucionarni načrt se je ponekrečil; vlada je popolnoma gospodar na položajem.

Angleško.

V mestu Leeds je prišlo do resnih nemirov. — 800 rudarjev je napadlo hišo rudniškega ravnatelja. Prišlo je med policijo in stavkujočimi rudarji do hudodega boja.

Irsko železniško ravnateljstvo je izjavilo, da se ne bo oziralo na zahteve delavcev. Gotovo je tedaj, da bo izbruhnila na irskih železnicah generalna stavka. Ker pa so se proglasili angleški železničarji solidarne z zahtevami irskih železničarjev, pride lahko do splošne vseangleške stavke. V zadnjem trenutku je vložil trgovinski urad na ministristvo predlog, da se naj skliče razsodišče, ki naj bi odpravilo obstoječe diference.

Raznoterosti.

Somišljeniki. Drznost svobodomiselstva postaja vedno večja. Posrečilo se mu je, velike kroge ljudskih mas prepajati s svojimi idejami. Kot sredstva so mu služila organizacija in časnikarstvo. Svobodomiselci nastopajo večkrat uprav teroristično, da pridobijo svojim listom novih naročnikov. A kaj se stori pri nas? Po krajih, ki so politično naši, vise po gostilnah samo svobodomiselni časniki. Prosimo svoje somišljenike, da podpirajo naše časopise in nam pridobivajo novih naročnikov.

Novi naročniki. Sedaj je najbolji čas, pridobivati novih naročnikov. Prosimo, da nam javijo prijatelji naslove, komu naj pošljamo list na ogled.

Iz poštne službe. Poštno in brzojavno ravnateljstvo je prestavilo aspirantino Elzo Praunseis iz Ljutomera v Brežice.

Katoliška etika. Življenje po katoliški veri. Spisal Gregorij Pečjak, doktor bogoslovja in katehet na c. kr. II. državni gimnaziji v Ljubljani. Cena vezani knjigi 2 K 80 vin. V založbi Katoliške Bukvarne. Pridejani je tudi berilo, v katerem se med drugim nahaja članek dr. A. Ušeničnika o socialnem vprašanju in dr. Perneta o etiki brez vere v Boga.

Hymen. Dne 10. novembra se poročita na Dunaju g. Fr. Rakovič, nadzornik nizozemske zavarovalnice v Celju, in gđc. Lojzika Dolinar. Bilo srečno!

Kontrolnih zborov dosluženi vojakov tudi letos ne bo, tako je odredilo vojno ministristvo.

Konfiskacija. Včeraj se je zdelo državnemu pravniku potrebno, da je zaplenil neki članek v prilogi „Slovenskega Gospodarja“ v „Gospodarskih Novicah.“ Govorilo se je v članku o raznih škodljivih kmeta in navedeno je bilo sredstvo, s katerim se jih naj obvaruje. Radi konfiskacije tudi nima včerajšnji „Slovenski Gospodar“ „Novic“ kot prilogo. Imel jih bode prihodnji teden. Toliko v znanje!

„Sloga“ si zdaj prisvaja pravico, vtikati svoj umazani nos tudi v notranje cerkvene zadeve naše škofije. To je pokazala s polemičnim poročilom o škofijski sinodi in sedaj s svojimi neslanimi opazkami o dr. Hohnjecu in Pušenjaku. Žalostno je, da je v obel slučajih pisec brezdvomno duhovnik, ki pa si ne upa podpisati svojega imena. Po našem merodajnem mnenju je za pritožbe duhovnikov prava inštanca ordinariata, ne pa liberalni listi. Kaj naj poreče javnost, ko čita v liberalnih listih napade na duhovnike iz duhovniškega peresa? Vse ima svoje meje.

Za prekmurske Slovence. H članku pod tem naslovom v 110. številki „Straže“ mi boji dovoljeno dostaviti nekaj stvarnih opazk. Klic: „Na pomoč ogrskim bratom!“ ne sme ostati doneča fraza, ampak treba ji dati konkretno vsebino. Razširjanje dobrega berila je eno konkretno sredstvo. Drugo še zdatnejše sredstvo bi bile gospodarske šole ob meji, zakaj ravno slabe gospodarske razmere silijo prekmurske Slovence, da zadnji čas trumoma zapuščajo svoje domove. V Veržeju, tik ob ogrski meji, se ravnokar snuje „Marijanišče“, salezijanski zavod za mladeniče z nadaljevalno gospodarsko šolo. Ta zavod utegne biti velikega pomena tudi za prekmurske Slovence; mnogi mladeniči bo tu našel svoj poklic, dobro vzgojo in potrebno izobrazbo, dočim se sedaj toliko mladih ljudi narodno in moralno izgubi po svetu. Ob enem bo pa ta zavod ustrezal tudi verskim potrebam prekmurskih Slovencev, ki so zelo religiozni. Tako bodo prekmurski Slovenci še bolj zahajali k nam, kar bo brezdvomno okrepilo njih narodno zavest. Komur je torej obrambno delo med ogrskimi Slovenci resna stvar, naj podpira imenovani zavod v Veržeju, da se čim prej ustvari. — Murski poljanec.

Kat. nar. abiturijente, ki se nameravajo posvetiti vseučiliškim študijam, opozarjamo, da si preskrbe pravočasno vse potrebe za vpisovanje na visokih šolah. Vsakdo prinesl seboj vsaj en, od spodnje potrjen in s kolkom 1 K kolkovan prepis zrelostnega pričevala, več ubožnih listov (predpisan je poseben visokošolski formular, naroča se pri tajništvu S. D. Z.) potrjenih od farnega, občinskega in zemljejniznega urada, in dve sliki brez kartona, ki se rabita za indeks in izkaznico. V vseučiliška mesta, priporočamo, da pridejo že okoli 1. oktobra, da dobe lažje primerne stanovanja. Naslovi naših akademskih društev so: Dunaj, „Danica“, VIII. Schönborng. 9, Parterre 4; Gradec, „Zarja“, Prokopigasse 12, II.; Praga, „Dan“, „Dan“, II. Voršolska ul. 1. Dobra pojasnila glede študij in podpor daje „Koledarček kat. nar. dijaštva za leto 1911-1912.“ Naroča se v Katoliški bukvarni v Ljubljani za ceno 1 K 40 vin. Za polovično vožnjo po južni in državni železnici se prosil na ravnateljstvo državne, oziroma južne železnice v Trstu. Prošnji je treba priložiti potrdilo gimnazijskega ravnateljstva, da je bil na gimnaziji prosilec oproščen šolnine. — Na dunajskem vseučilišču traja vpisovanje od 23. IX. do 10. X.

Podraženje plzenjskega piva. Vse tri velike pivovarne v Plznu so sklenile splošno podraženje piva dne 21. decembra 1911 za tri krone pri hektoltru. Steklenica plzenjskega piva se podraži za tri vinarje.

Znižanje železniških tarifov. Železniško ministrstvo je odredilo 50% znižanje tarifov za prevoz krompirja, zelenjave in sočivja. Dalje tudi za turšico in otrobe.

Hmelj. Iz Žatca se piše, da ni o hmeljski trgovini na tamošnjem trgu nič novega. Pri zelo mirnem razpoloženju se je prodalo razmeroma malo hmelja, 100—150 bal dnevno. Cene so se navzlic veliki mirnosti, ki vlada po trgu, zamogle vzdržati še na dosedanja višini, toda kupcu je mogoče, da kupi za nekaj kron cenejše. Za veliki del prodanega hmelja se je plačalo 440—450 K. Na žatečkem trgu hmelj sledeče notira: 440—445 K za srednji, 445—456 K za srednje dobri in 460—470 K za prima in to za 50 kg. — Tudi na deželi se je vsak dan živahno kupovalo. Tako pivovarne, kakor tudi prekupci, so se udeleževali nakupa in so nakupili v večini hmelja po 440—450 K. Za posamezne partije prima goldbachtalerja se je plačalo do 470 K.

Ponižen dobrotnik. Kakor poroča „Vaterland“, je neka oseba, ki noče biti imenovana, potom graškega škofijskega sveta darovala Pijevemu društvu za podporo katoliškega časnikaštva v Avstriji 10.000 K.

Vinska trgategv letošnjega leta. Tako oficijelna poročila poljedelskega ministrstva, kakor tudi privatna iz vinorodnih kronovin, soglašajo v tem, da bo letos posebno močno vino, ki bo lahko tudi glede buke tekmovalo z najboljšimi letniki zadnjega stoletja. Stara izkušnja potrjuje dejstvo, da ima trta najslajše grozdje, kadar je na njej malo grozdov. V takih letih, v katerih se dosti nabere, so navadno slaba vina, zato, ker je na trti preveč grozdov in vsled tega ne morejo zadostno dozoreti. — Letos je vinskim goricam naravnost idealno vreme sila postreglo. Dosti solnca povzroči, da se tvori dosti škroba, in dosti škroba tvori dosti sladkorja. Dosti sladkorja pa vpliva zopet na množino alkohola, tako, da se letnik 1911 lahko primerja z imenitnim vinskim letom 1911. V dosti krajih se bo začela trgategv že koncem septembra, ker je v

tem času grozdje že popolnoma zrelo. Previdni viničar pa bo čakal letos s trgatvijo tako dolgo, dokler se ne začne steblo sušiti. Žalibog bo pa letos za marsikateri kraj slabo leto, ker sta peronospora in ponovna toča uničila vse upanje na dobro letino. Samoobsebi umevno, bodo vinske cene letošnjega leta vsled izvrstne letine jako visoke.

Graškega jesenskega sejma (Herbstmesse) se gotovo udeleži precej naših rojakov; zato opozorimo zopet, da je edina naša gostilna v hiši „Društva sv. Marte“ v Prokopigasse 12 „Zum Andreas Hofer“ blizu glavnega trga. V isti hiši je tudi izobraževalno društvo „Kres“.

Odborova seja „Matice Slovenske“ dne 20. septembra. Prva korektura enega dela Slov. Zemljevida je došla meseca julija. — Nekatero letošnje publikacije so že natisnjene, druge se dotikujejo; ustanovi se rok za natis I. zvezka Mencingerjevih Izbranih spisov. — Na društveni hiši so se izvršile obsežnejše poprave in prenovitve. — Rokopis „Janezi, č. Gospod“, se v dosedanji svoji obliki ne sprejme, sprejme se pa spis „Madež“. — Za prošlo leto se je prodalo 4070 garnitur društvenih publikacij, dijakom se je dalo za znižano ceno naknadno 286 garnitur. — Za leto 1911. je plačalo le 1888 članov (polovica poverjenikov); članarine je došlo 9000 K.

Požrtvovalna katoliška duhovščina. Iz Milana se poroča: Odkar je v Bezzoli, okraj Genua, izbruhnila epidemija, so, kakor poroča list „Avvenire“, pobegnili tako svobodomiselnih župan, kakor tudi ostali svobodomiselnih občinski uradniki. Ostal je samo osivel duhovnik Ardisten, ki je postal duša občinske uprave in zdravstvenih odredb. Oblasti so mu izrekle polno priznanje in njemu se je zahvaliti, da se je zamoglo epidemijo omejiti. V Lingueglietta so ravnatoko pobegnili vsi občinski uradniki, tako da je ministrski predsednik Giolitti zahteval v neki vlogi na kralja razpust strahopetnega občinskega sveta. Tudi tukaj je ostal župnik, da je vzdrževal red v občini, kjer je kolera hudo gospodarila in da je stregel bolnikom. V večih drugih občinah je pa imela duhovščina v rokah postrežbo bolnikom in desinfekcijsko službo, ker ni bilo nikogar drugega, ki bi se temu človekoljubnemu delu posvetil. Svobodomiselnici res povsod gledajo samo nase in na svoj žep!

Gospodarski paberki.

Draginja sladkorja in špekulacija.

Sladkor stane v trgovini na drobno že K 1.10. Naše gospodinjice vsled tega vzdihujejo, toda pripravljene naj bodo, da se bode gnalo cene še višje, narkar bodo naenkrat globoko padle. Vsaj to upanje naj imajo.

Dobro organizirana špekulacija izrablja grozečo slabo letino, da špekulira s sladkorjem; pridružilo se ji je seveda že veliko ljudi. Ravnotako kakor takozvani „mali ljudje“, v celi Evropi špekulirajo s stotinami akcij, istotako špekulirajo sedaj v sladkorju. Današnja špekulacija s sladkorjem je mednarodna. Stara izkušnja pa uči, da vsako tako blago naglo v cenah pade. Modri in zviti voditelji takih špekulacij se navadno pravočasno umaknejo in prepustijo polom samo tistim, ki so se jim pridružili. Dostikrat seveda tudi nje prešenečijo dogodki, ali pa dobri prijatelji.

Sladkor stane danes do 1 K 10 v, to je 55 krajcarjev kilogram. Pred štiridesetimi leti je pa bila cena za eden funt 36 do 40 krajcarjev, to bi bilo torej 72—80 krajcarjev na kilogram. Razven tega je pa še davka 52 v od enega kilograma; ako ta davek odštejemo, stane danes kilogram sladkorja manj, kakor je stal pred štiridesetimi leti funt. Sladkor bi bil torej pridelek, ki je postal v teku časa dosti cenejši in to pa vsled napredovanja poljedelstva, kemije in industrije. Danes se izrabljuje ves sladkorni sok, kolikor ga je v sladkorni pesi, med tem, ko se ga je od začeta pridobilo samo eno tretjino. Razmeroma visoke sladkorne cene od nekdanj in nauk o porabni vrednosti podpirajo danes velešpekulacijo pri njenih težnjah. Pozablja se pa, da je bil sladkor takrat z ozirom na produkcijo jako redko blago in da se je povsod od luksuznega blaga do neobhodno potrebnega živila.

Neki strokovnjak izjavlja, da so današnje cene skoroda nemogoče in se ne dajo opravičiti. V krogih sladkornih tovarnarjev vlada tudi nevolja proti Rusiji, ki si hoče vsled grozeče slabe letine glede pese v bruseljski konvenciji privoščiti nekaj posebnega. To mednarodno zastopstvo določuje, da se mora sladkor iz dežel, ki dovoljujejo na izvoz sladkorja nagrade, pri uvozu v konzumne dežele obdačiti s posebno carino. Povod k tej konvenciji je dala Angleška, katera je kot pomemben konzument hotela tako v celoti, kakor tudi v malem za sebe sladkor poceniti v nasprotstvu s proizvajalci deželami, ki so hotele z izvoznimi nagradami in z drugimi ugodnostmi dvigniti ceno sladkorja in napraviti pridobivanje sladkorja še bolj dobičkanosno.

Sedaj pa imajo Rusiji tudi take nagrade, pri bruseljski konvenciji se ji je po vendar priznalo neko izvozno množino. Sedaj pa hoče, da se ji slednja še zviša in to kljub temu, da je veliko vprašanje, kaka bo letina vsled najnovejšega deževja. Angleška se samo ob sebi umevno zavzema za Rusijo, ker skoz to se napravi neodvisno od zvišanja cen.

Že omenjeno najnovejše deževje bo pa tudi — sladkornim špekulantom prekrižalo račune in tako že

vsaj lahko upamo na skorajšnji padec visokih sladkornih cen.

Zvišanje obrestne mere.

Generalni svet avstro-ogrške banke je v zadnji seji sklenil od 22. t. m. zvišati obrestno mero za eskomptiranje menic in efektov na 5%; ono za posojila na državne rente, solinske papirje, avstrijske državno-zakladne papirje, ogrske državno-blagajniške papirje in zastavne liste avstroogrške banke na 5%, ono na posojila na druge vrednostne listine pa na 6%.

Finančni položaj

kraljevine Češke je sila težaven in najbolj brezupen med vsemi, od svobodomiselnih večin upravljanimi avstrijskimi kronovinami, posebno ker že 1½ leta dnevno 37.000 K znašajoči dež. davek na pivo ostane krčmarjem, kar znači na leto ogromno svoto 13.505.000 K. Deželni dolg, ki znaša trenutno 198 milijonov, bo koncem leta 1911 narasel na 220 milijonov. Letnih dohodkov je 59 milijonov, od katerih odpade polovica na šole in učiteljstvo, izdatkov pa 80 milijonov. Češka ima torej letnega deficita skoroda 22 milijonov. Upnika sta država in deželna banka.

Štajersko.

Mariborske novice.

Porotno zasedanje. Letošnje jesensko porotno zasedanje se prične v pondeljek dne 25. t. m. Prvi dan je na vrsti Rokavec Marija, Rokavec Ana in pa Ganser Ivan, obtoženi poškusnega zavratnega umora. Zagovorniki so: dr. Serbec, dr. Leskovač in dr. Orosel. Predseduje dr. Vovšek. — Dne 26. t. m. se dila na obtožni klopi Topolovec Jožef in Topolovec Franc, obtožena težke telesne poškodbe z neozdravljivimi posledicami. Preds. Morocutti. — Dne 27. t. m. bo razprava proti Muratu Wolfgangu, Muratu V. starejšemu in mlajšemu. Obtoženi so ponarejenja denarja. Predseduje Fraidl. — Dne 28. t. m. bo razprava proti Jožetu Godecu, obtoženem zažiga in Iv. Faleschu, obtoženem posilstva na mladoletni. — Dne 29. t. m. se mora zagovarjati Janez Podgoršek radi posiljenja. V četrtek predseduje Perko, v petek dr. Vovšek. — V soboto dne 30. t. m. je tiskovna pravda Kemperle—Jarnovič.

Dijaška kuhinja v Mariboru ima svoj letošnji občni zbor prihodnje soboto dne 23. t. m. ob ¼. uri popoldne v stanovanju predsednika pod vodstvom g. stolnega dekana dr. Ivana Mlakar. Vsi udje so napj uljudno vabljeni. Zaradi silne draginje in zaradi hudega pomanjkanja živil, katero je povzročila letošnja suša, bode delovanje Dijaške kuhinje letos zelo težavno, pri podporah se bode moralo izvanredno štediti. Ker je pa ubogih in podpore potrebnih, a tudi vrednih dijakov, ravno letos jako mnogo, prosimo najiskrenejše vse plemenite rodoljube in blage prijatelje naše mile mladine, naj se večkrat spomnijo naše Dijaške kuhinje ter jo blagovolijo po svojih močeh podpirati. Vsak dar bode dobrodošel, naj ga Bog stotero povrne! — Odbor.

Zanimiva stava. V sredo dne 20. t. m. popoldne se je izbojevala na mariborskem dirkališču zanimiva stava. Gostilničar gospod Kirbiš je stavil z mesarjem gospodom Fricem 200 K, da pređirka njegov konj Antal 1000 metrov v 1 minuti 40 sekundah. Prvikrat je gospod Kirbiš zgubil za 1 secundo, drugič je dobil s 4 sekundami.

Nobel sladšičar je sladšičar Reichert v Gosposki ulici nasproti „Centralu“. V javnih lokalih in na javnih prostorih se zelo rad odlikuje z izrazi, ki za sladšičarja niso ravno primerni, ker vse drugače „dišijo“, kakor bi smelo v sladšičarnah. Ima se tudi za najbolj pametnega, in kot Dunajčan, za katerega se izdaja, silno rad zabavlja čez kmete in Mariborčane sploh. Bržčas si hoče na ta način opomoči obrt.

Celjske novice.

Celje. V znani zadevi dr. Kukovca je bila dne 19. septembra vzklicna obravnava, pri kateri je nastopil obtoženec dokaz za alibi, česar pri prvi obravnavi ni storil. Na podlagi dr. Kukovčevih prič za alibi je bil dr. Kukovec oproščen. Kakor slišimo, pride cela zadeva še pred državni zbor.

Kukovčeva afera. Od druge strani se nam še poroča: V torek dne 19. t. m. se je vršila pred celjskim okrožnim sodiščem prizivna obravnava v zadevi obtožbe državnega pravdnika proti dr. Kukovcu radi prestopka javnega pohujšanja po par. 516 kaz. zak., ki ga je zagrešil s tem, da se je na glacijsku na Celju pečal z neko žensko. To so potrdile tri priče pod prisego. Dr. Kukovec je bil, kakor je znano, obsojen na teden dni zapora. Vložil je priziv, ter skušal doprinesiti alibi-dokaz, češ, da je bil tisti večer v Nar. domu. Toda pomniti je, da je glacij oddaljen od Narodnega doma kakšne tri minute. Zato prizivno sodišče ni bilo v stanu izreči, da se je alibi-dokaz posrečil, pač pa je bilo mnenja, da prestopku manjka znak javnosti, ker bi se bil dogodek izvršil proč od ceste, ter je obtoženca oprostilo.

Ptujske novice.

Ptuj. Poročila nemških listov, da je bil Ornig zopet enoglasno izvoljen županom, ne odgovarjajo resnici. Dobil je izmed 18 glasov 16. Splošno pa se sodi, da je skrajno smešno, kako Ornig vsake kvatre odlaga župansko čast in zopet sprejema.

Hoče umreti. Pred par dnevi je bila dekla Antonija Cvetlin, doma iz kamniške okolice na Kranjskem, odpuščena iz službe. Dva dni se je klatila po mestu, ne da bi iskala službe. Policija jo je radi vlačugarstva aretirala in jo je hotela spraviti po odgovorom domov. V policijskem zaporu se je pa sunila s klobukovo iglo v trebuh in so jo morali prepeljati v bolnišnico.

Kdor se hoče v nedeljo, dne 24. t. m. dobro imeti, naj pride ob 3. uri popoldne v dvorano „Narodnega Doma“, kjer se bo ta čas pričela ljudska veselica, ki jo priredi Krčevinsko bralno društvo. Spored je raznovrsten. Glavna točka je velika narodna igra „Domen“, ki jo predstavljajo domači diletantje. Govornik pride iz Maribora. Pridite mnogoštevilno!

Trboveljske novice.

Iz rudečega tabora. Pretečeni teden je skical tukajšnji mokraški voditelj ženski shod, na katerem so se pogrevale stare kvante o draginji in se je trdilo neresnico, da so tega krivi naši krščanski poslanci. Podučeval je govornik, kako naj rudarske žene štedijo pri živilih, kar se pa ženicam ni dopadlo. Ena se je celo oglasila, da jih delavski konzum dobro uči varčevati, ker je tam vse dražje, nego po drugih prodajalnah. Ako so socialdemokrati tako usmiljeni in nastopajo kot rešitelji trboveljskega delavstva, zakaj imajo v svojem konzumu vedno dražja živila, kakor po drugih prodajalnah?

Besede in dejanja. Slučajno sem slišal pred par dnevi dva rudarja, ko sta se pogovarjala. Prvi pravi: „Veš kaj, Jaka, meni se pa res čudno zdi, da socialdemokrati, ki so vedno proti draginji, tukaj pri Delavskem domu puste, da stoji tukaj vedno nekaj šotorov: cirkus, gugalnica ali panorama. To spravlja ljudi k zapravljanju. Podjetja grede v druge kraje, ubogi delavci pa včasih nimajo nobenega vinarja več.“ Nato odgovori France: „Veš kaj! Dokler bodo delavci še tako zarukani, da bodo po nepotrebnem denar ven metali, nam gospodje tudi ne bodo hoteli zvišati mezde, ker si vendar mislijo, da imamo itak dovolj tlenarja. Tako si delavci sami sebe po glavi tolčemo.“ Jaka nato: „Dokler še ni bilo Delavskega doma, so imeli to neumščino pri Martinetu. Ko je pa prišel novi ravnatelj, ne pusti nobenih gugalnic ali cirkusov več postaviti. Jaz ne vem, kako je to? Na shodih Sitar vedno pridiga, da so socialdemokrati delavski prijatelji, tukaj pri teh igračah pa pusti, da delavci zapravljajo.“ „Imaš prav, Jaka! Pa srečno, se bova pa še drugokrat več pogovorila.“

Jugoslovanska strokovna zveza. Pri tukajšnjem rudniku se sprejemajo vedno mladi in čvrsti delavci. Običajno pridejo kmečki fantje, kateri so še nepokvarjeni in člani raznih bralnih in izobraževalnih društev. Ako želijo nekateri stopiti v delo pri tukajšnjem rudniku, naj se takoj zgledajo pri skupini Jugoslovanske strokovne zveze, da ne zabredejo v napačna, nekrščanska društva, da ostanejo zvesti Bogu in domovini. Skupina Jugoslovanske strokovne zveze narašča vedno lepše. Prav lahko rečemo, da kar se tiče rednih članov, bo v kratkem najmočnejše društvo v Trbovljah.

Ljutomerske novice.

Ljutomer. Sedaj nas je pošteno osramotila središka mladina. Čeprav je v tem trgu liberalizem najbolj grd in zagrižen, vendar so si naši tovariši ustanovili tamkaj telovadni odsek Orel, in kakor slišimo, jih je pristopilo koj okoli 30. To so pogumni tovariši! Mi pa vsi skupaj nimamo korajže in se še vedno bojimo liberalnih Sokolov, čeprav drugod to organizacijo že znajo prav ceniti in jo smatrajo za oviro boljši slovenski bodočnosti. Upamo, da vstane tudi med nami mož, ki bo vzdignil čisto, neomadeževano orlovsko glavo in nas peljal v vrste te najidealnejše slovenske organizacije.

Ljutomer. Če bi kateri prejemniki mojih knjig bili pozabili, dovoljujem se jih opozoriti na tozadevno položnico. — P. Skuhala.

Ljutomer. Dne 14. septembra je začel goreti gozd v Cezanjevcih. Bati se je bilo, da bo radi vetra in ker je vse suho, se razširil ogenj dalje. Vendar so prihiteli ljudje in ognjegasec požar ugasil. Pogorelo je en oral gozda, ki je last Franca Stanjko in dr. Rožiča.

Drugi kraji.

Slivnica pri Mariboru. Zadnjo soboto se je zgodila pri nas težka nesreča. Imeli smo hučo neviht. Ob vodnjaku posestnika Komauerja je stalo več delavk, ki so iskale strehe pred nalivom. Silni veter je z vrati bližnjega škečnja lopotal, zato so rekle delavki Mariji Bračko: „Poišči en kamen in položi ga pred vrata!“ Bračko je res skočila izpod strehe, da bi poiskala kamen. V hipu, ko se je pripognila, se je zabliskalo in strela je zadela ravno nesrečno Bračko, ki je bila na mestu mrtva. V žepu je imela dva ključa in skoz ta je šla strela. Čudno je, da si je ta strela zbrala ravno najnižji objekt, ko stoje okrog in okrog drevesa.

St. Janž na Dravskem polju. Gospod dvorni odvetnik dr. Klasinc v Gradcu je daroval za farne uboge 20 K., za izobraževalno društvo 10 K. Hvala lepa! Bog plati!

Negova. V nedeljo, dne 1. oktobra, bo imel pri nas poslanec Rožkar takoj po rani sv. maši shod. Pridite vsi poslušati vrlega poslanca!

Sv. Benedikt v Slov. gor. S. K. Z. priredi v nedeljo, dne 1. oktobra, pri nas po večernicah politično zborovanje. Govorit pride poslanec Rožkar. Vsi na shod!

Sv. Lovrenc v Slov. gor. Dne 15. t. m. je umrl po dolgi, mučni boleznici g. Andrej Lovrec, posestnik v Zagorcih, v starosti 72 let. Bil je vzoren gospodar ter vrl narodnjak. Svoje sinove je izšolal: 2 sta nadučitelja, 1 kaplan, 1 trgovec. Pogreba se je udeležilo veliko ljudi. Zastopano je bilo tudi Veteransko društvo. Po nagovoru g. župnika se je marsikatero oko zarosilo. Blagemu pokojniku „R. i. p.“, rodbini Lovrečevi pa naše sožalje.

Vel. Nedelja. Opozarjamo ponovno na velik mladeniški shod, ki se vrši pri nas v nedeljo, dne 24. t. m. ob priliki blagoslovljenja zastave mladeniške Marijine družbe. Pridigoval bo neumorni organizator slovenske mladine, dr. I. Hohnjec. Po cerkvenem opravilu se vrši mladeniško zborovanje, pri katerem govori tudi dr. Hohnjec. Mladeniči, na noge!, ta dan je vaš dan!

Ormož. Pogreb častitega gospoda kaplana Simona Peteka, včeraj dne 21. t. m. popoldne je bil zelo veličasten. Udeležilo se ga je okrog 30 duhovnikov in veliko ljudstva. Pevci so mu zapeli v srce segajoče žalostinke.

Sv. Barbara v Halozah. Dne 16. in 17. t. m. smo dobili pohleven dež, ki je zelo grozdje osvežil, tako da upamo na dobro trgatve, ki bo glede kakovosti ena najboljših. Začetkom oktobra se bo trgatve pričela. Cena moštu bo gotovo nad 50 vinarjev liter. Kupci, pridite k pristnemu viru žlahtne haloške Kapljice!

Sv. Barbara v Halozah. Da so liberalci škodljivi ljudstva, nam spričuje tukajšnja posojilničarajaznovka. Gotovi može so se pri zeleni mizi dne 17. t. m. pogovarjali, da bo leto kupovala posojilnica mošt, liter po 16 (!?) krajcarjev. Bog varuj nas slabe letine in pa takih slabih kupcev!

Sv. Barbara v Halozah. Stavba našega pristaša gospoda Reicherja vrlo napreduje. Bode kras za naš „varoš“, tuji, zlasti vinski kupci, bodo našli res dobro prenočišče.

Sv. Barbara v Halozah. Naša šola sedemrazrednica je dobila novo železno ograjo, boja za tako drag denar. Ali bi ne bilo bolje, da bi krajni šolski svet posebno letos, ko bo draginja in lakota, obrnil izdatno podporo za šolsko mladino, ter nakupil učila, obleko in živila za uboge šolarje?!

Sv. Barbara v Halozah. Nekateri po toči poškodovani so dobili nedavno pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Ptuj malo pomoči. Ker je pa vsi niso dobili, so zvrčali naši ptički-liberalčki celo krivdo na našega gospoda župnika, češ, ta je dal druge zdrisati. Kakor pa čujemo, bo imelo to obrekovanje sodnijske posledice.

Petrovče. Razveselila me je vest v liberalnih listih, da se bodo po Savinjski dolini prirejali draginjski shodi proti dr. Korošču. Ob tej priliki bo priložnost, da se bo vprašalo žalsko in gotoveljsko županstvo, obe sta liberalni, kako sta poročali o škodi, ki jo je pri nas povzročila toča. Spoznali bomo svoje prijatelje. Slišali bi tudi radi govoriti one slovenske advokate in koncipiente, ki so tožili naše tovariše v ime nu judov, ker jim baje niso izročili vsega pridelanega hmelja. Pomenili se bomo tudi radi predprodaje hmelja po 2 K, čeprav ta cena ni nobena draginja. Zanimivo bi bilo na teh shodih tudi izvedeti, s katerimi procenti delajo nekateri liberalni trgovci, ki so s punkeljčki prišli med nas, sedaj pa imajo polne žepce. Če je žalskim mogotcem meso predrago, lahko za to dolžijo dr. Korošca; da pa so druga živila tako podražena, za to bomo mi našli druge krivce.

Zalec. Sedaj se je nekoliko volilni boj, liberalni osel ne riga več tako pogosto in glasno, zato bo treba v miru premišljevat, kako so se v zadnjem volilnem boju vedli proti nam nekateri savinjski trgovci in njih nastavljenici. Bili so največji kričarji proti našemu kandidatu dr. Korošču. Njihovi nastavljenici pa so sploh opora vseh liberalnih organizacij. Brez liberalnih komijev bi tudi liberalnih društev ne bilo. Zato pa je neobhodno potrebno, da vzamemo pod kontrolo liberalne komije in trgovce. Kdor kaj ve, naj pove! Z resnico na dan, ogledimo si svoje neprijatelje!

Zalec. Komaj je preteklo dober teden dni, odkar je pisal znani dopisun v „Slov. Narodu“ pod naslovom: „Hausenbichlerja kličejo“ odgovor na dopis v „Straži“, ki je po vsej pravici zaklical Savinjanom, da Hausenbichlerja ni več v trgu Zalcu. Čuditi se mora človek, da je strast že res tako pretrla kosti temu dopisunu, da bi rad kar s pasjim bičem zganjal duhovnike in druge nesomišljenike iz Zalca. Dopisnik, povem ti odkrito, da ako bi Hausenbichler vzel bič v roke, bi bil gotovi ti prvi izgnan iz trga. Če bi ti poznal Hausenbichlerja res tako, kakonšen je bil, bi gotovo ne pisal takšnih budalosti. Žalostno, ko vendar že nisi več mlad in bi moral imeti čisto druge cilje, kakor jih kažeš v tem dopisu. Boli te pa ona s črno barvo označena hiša, ter praviš, da bi jo dal H. namazati od temelja do strehe. No, zopet, dobro poznaš H.! Ta bi dal namazati, a ne hiše, ampak razne pobaline. Madeži na hiši so sadovi žalskih izobražencev. Pravilo in merilo v Zalcu pa je: Kdor se ne uda tem našelom, kakor jih imajo neke gotove osebe, je klerikalni nemškutar. Res je, tužna nam majka, tako, a ne v tem smislu, kakor pišeš ti, dopisun, ampak nasprotno. Kako pa vplivaš na žalčane s svojo izjavo radi demonstracije, katera se je — ne letos v spomladi, ampak meseca grudna 1909 vr-

šila — proti misijonarjem, vsak trezno misleči sam presodi. Sadovi tvojega hujskanja ne bodo izostali. A videl bodeš, da pridejo dnevi plačila. Pišeš napjalje z ozirom na volitve, da smo hoteli ubiti Robleka, ter smo v to svrhu porabljali dovoljena in nedovoljena sredstva. Tu se svetliš. Z divjo silo ste delali in ste res pustili pobijati ljudstvo. Kri je tekla, ki se je pa nad vami maščevala. Vse kačje zvijanje vam sedaj nič ne pomaga. Jadikuješ po nekdanji slogi Žalčanov z raznimi duhovniki. Odgovorim ti samo to: Takrat je imel vajeti v rokah rajni Hausenbichler, ki ni dopustil takih divjanj, kakor jih ti, dopisnik, sedaj odobruješ. Ti greš še tako daleč, da s svojim dopisom podžigaš suroveže, da izzivajo in razsajajo. Res: Hausenbichlerja ni.

Galicija. Marsikdo si bode mislil, kaj da Galičani zopet hočejo? I, mladina hoče nekaj veselega prirediti na Pernovem pri gospodu Reharju, dne 24. t. m. ob 3. uri popoldne. Našim mladenkam se je zadnjič dopadel novi gledališki oder, zato hočejo uprizoriti igro „Pri gospodi.“ Mladeniči pa tudi nočejo zaostati, oni bodo igrali „Prepirljiva sosedja.“ In vmes pa bode sviral gramofon, kar pa ta ne bode zadostoval, bodo pa naši vrli pevci izpopolnili z lepim petjem. Zatorej pridite vsi! Komur je prirojena sreča, ta jo bo tudi našel pri šaljivem srečolovcu, ki bo marsikaterega razveselil s krasnim žobikom. Poštna uprava bo skrbelo po brzemu selu za poštno zabavo z lepimi razglednicami izobraževalnega društva.

Savinjska dolina. Zelo dobro bi bilo, ako bi kak pristaš Kmečke zveze sestavil imenik vseh trgovcev, gostilničarjev in obrtnikov, ki pripadajo h katoliško-narodni struji. Ko imamo tak imejnik, bi se naj kolikor mogoče razširil, da bodo pristaši poznali svoje prijatelje. Naša stranka se mora tudi v gospodarskem oziru strogo organizirati. Kdor ni z nami, je proti nam.

Narodno gospodarstvo.

S čim naj se zamažejo sodi, če puščajo. Raztopi v kozici nad žrjavico 60 delov prešičje masti, 33 delov belega voska, in dodaj temu 40 delov navadne soli. Ko se je vse to raztopilo, dodaj raztopini med neprestanim mešanjem 40 delov presejanega pepela. S tem mazilom, dokler je še gorko, zamaži sod ali drugo leseno posodo povsod, kjer veš, da pušča. Preden puščajoča mesta zamažeš, ga najprej dobro posuši. Najbolje storiš, če zamažeš posodo, ko je še suha. Kadar se mazilo strdi, zamaži razpoklino tako, da niti zrak ne more prodirati skozi njo.

Sortirajte za prodaj namenjeno sadje! Če hočeš dobiti za sadje mnogo več, nego dobiš navadno, je treba, da sadje, preden ga neseš na trg, skrbno sortiraš. Torej deni v košare vsako vrsto ali sorto za-se, ter nikar ne stavi raznih vrst skupaj, kajti za mešanico raznih vrst dobiš bore malo. Razven tega razvrsti sadje natančno po velikosti in lepoti.

Za razpošiljanje namiznega grozdja najbolj pripravne so okrogle, le kakih 15 cm visoke, po 5 do 8 kilogramov držiče košarice brez povraza. Na dno take košarice deni najprej tenko plast lesne volne ali rezljalnice, vrh nje položi pivnika, in obdaj potem košarico od znotraj okrog in okrog z belim papirjem, tako, da bo štrlel papir iz košarice. Nato naloži v košarico plast grozdja, tako, da bo grozd pri grozdu prav na tesnem; za prvo plastjo vložijo drugo, in k večjemu, če je še prostora, tretjo plast. Ko si košarico tako napolnil, da moli gornja plast iz nje, pogri grozdje s papirjem, ki sega čez rob košarice. Na vrh tega papirja deni končno takšno plast lesne rezljalnice, da se košarica na tesnem zapre. Ko je to dovršeno, zapri košarico in priveži pokrov na več krajih trdno z vrstico. Če je grozdje dovolj na tesnem, se ne sme premikati, ko vzameš zaprt in zavezan koš v roke in ga streseš.

Kako se ima ravnati z namiznim grozdom. Ko trgaš namizno grozdje, primi vsak grozd le za pecelj in položi ga nato na rahlo v jerbas. Ko si nabral dovolj grozdja, ga pretrebi ali očisti. Kadar grozdje očistiš, primi in drži vsak grozd v roki le za pecelj, sicer se moka z jagod obriše in takšno grozdje nima prave veljave. Z grozda odstrani skrbno z majhnimi škarjami vse, zelene, drobne, gnile in spokane jagode in ga položi nato zopet na rahlo v jerbas.

Število domačih živali na zemlji. Poljedelsko ministrstvo združenih držav je sestavilo statistiko, po kateri znaša število domačih živali na zemlji približno 1500 milijonov. Med temi je 580 milijonov ovac, 95 milijonov konj, 7 milijonov mul, 9 milijonov oslov, 2 milijona kamel, 900.000 severnih jelenov, 21 milijonov bivolov, 100 milijonov koz, 150 milijonov svinj. Združene države imajo največ svinj, namreč 50 milijonov. Glede konj so Združene države skoro enake z Rusijo; imata jih vsaka država okoli 25 milijonov. Avstralija ima 88 milijonov ovc, Združene države, ki jih imajo 57 milijonov, so glede ovc na tretjem mestu, Argentinija pa na drugem. Največ velike živine ima Indija, namreč 70 milijonov cebu-zivine; istotako ima čez 30 milijonov koz. Samoobsebi je umevno, da so te številke samo približne, ker je v gotovih delih v Aziji, Afriki in Južni Ameriki nemogoče, dobiti vsaj približno resnične podatke.

Argentinsko meso. Dne 20. t. m. popoldne se je vršil ob 5. uri v Budimpešti ministrski svet, ki so se ga udeležili vsi ministri. Ministrski svet je trajal do 8. ure zvečer in se je bavil s tekočimi zadevami. Ob-

enem pa je ministrski svet izdelal ona navodila, na podlagi katerih bodo ogrski strokovni referenti v soboto z avstrijsko vlado nadaljevali pogajanja glede uvoza argentinskega mesa.

Zivinske cene po kranjskih sejmih. Po uradnih poročilih so bile po sejmih za govejo živino sledeče cene za 100 kg žive teže: Krško pol-pitanci 89 K, nepitanci 86 K; Kranj pitanci 100 K, pol-pitanci 91 K, nepitanci 84 K; Ljubljana in okolica pol-pitanci 91 K, nepitanci 87 K, voli za pitanje 85 K; Litija pitanci 92 K, pol-pitanci 80 K, nepitanci 43 K, voli za pitanje 78 K; Logatec za pitance 96 K, za polpitance 94 K, nepitanci 94 K, voli za pitanje 94 K; Novo mesto pitanci 100 K, pol-pitanci 90 K, nepitanci 80 K, voli za pitanje 75 K; Kamnik pol-pitanci 86 K, nepitanci 80 K, voli za pitanje 80 K.

Zita na Hrvaškem se je pridelalo za 2.033.849 meterskih stotov več kakor lani in vendar se je ravnokar kruh v Zagrebu podražil. Tega vendar ni kriv kmet.

Književnost in umetnost.

„Mentor.“ 1910—1911. III. letnik. Zvezek 12. Vsebina: Značaj. Ksaver Meško. III. — Homer in njegova pesem. Dr. J. Gnidovec. — To in ono iz Bohinja. I. Kogovšek. Konec. — Literarni pogovori. Profesor L. Arh. — Izgubljeni sin . . . C. Šavski. — Zadnji žarki. Nedin Šterad. — Navod za šahovo igro. Andrej Uršič. Dalje. — Drobiž: Uganka za zemljepisce. Rešitev etnološke uganke. Katoliški esperantisti.

K napredku modernih iznajdb

je izjavil znani iznajditelj T. A. Edison sledeče zanimivosti:

„V zadnjih par stoletjih je znanost napredovala toliko, da je naravnost čudovito. Vendar pa smo komaj na začetku. Obeta se, da bomo v bodočih petdesetih letih napredovali bolj, kakor smo do zdaj od začetka sveta. Ne sanjam in nimam dozdevanja. In kdor vidi, mora priznati, da so v zadnjih časih napredovali toliko, da je čuda. In gotovo je, da bomo jednak napredek imeli v bodoče, ali pa še večjega, ker se baš v sedanjem času postavlja podlaga vsemu. Popolnoma gotovo je, da bomo v prihodnjih petdesetih letih odpravili noč. S pomočjo elektrike, te velike naravne sile, bode popolnoma lahko mogoče, da bode izginila naravna prikazen: noč. Gotovo je, da se ni še nikdar izrabilo naravno moč proti naravni prikazni v toliki meri, kakor se bode v tej. Čas, ko bomo imeli večni dan, bode prišel s spolnitvijo električne luči.

Da si predstavljate, kako močan tekmeč solnne svetlobe je električna luč, naj služi v pojasnilo samo to, da se danes z najmočnejšimi električnimi svetilkami porabi samo pet odstotkov elektrike, petindevetdeset se je pa izgubi. Gotovo je, da bomo kmalu tako napredovali, da se bo dala porabiti vsa tista elektrika, katero izgubimo danes. Potem ne bode nobene noči več na zemlji. Kaj bomo pa pridobili s tem, da preženemo noč? Gotovo je, da bomo morali še imeti prav tako počitek, kakor ga imamo danes. Gotovo pa je, da bode mogoče delati po noči pri vseh delih. Delo le trpi zelo veliko s tem, ker se mora prenehati vsled noči. To se bode popolnoma odpravilo, kot izpopolnimo električno luč.

Prevozi po morju in na suhem, kakor tudi po zraku, bode veliko varnejši, kakor so danes, ko imamo noč. Tema je vedno spremljevalka vseh zločinov. Tudi v tem oziru bode nočni dan zelo dobro došel. Gotovo je, da bomo napredovali v zrakoplovstvu. Konj bode popolnoma izginil in na njegovo mesto pride elektrika. To bode vzrok, da se bode promet popolnoma drugače vršil, kakor se danes.

Imeli bomo boljše in cenejše hiše. Kdor bode služil 1 in pol dolarja na dan, mu ne bode treba več plačevati najemnine, ampak bode živel v svoji lastni hiši.

Tudi bode imel vse udobnosti. Socialna mizerija bode popolnoma izumrla. Zdravniška znanost bode popolnoma uničila vse bolezni. Socialna znanost pa bode pregnala uboštvo. Zrakoplovi in letalni stroji bodo preprečili vse vojne. Svetovni mir bode takoj nastopil, ko bodo ljudje prišli do spoznanja, da se zamore nositi z zrakoplovom, kateri drži dve osebi, mesto druge osebe 120 funtov nitroglicerina. Dvajset tisoč letalnih strojev uniči takoj mornarico vsega sveta. In proti temu ne bode imela vspeha nobena krogla.

S končanjem revščine, bolezni in vojske se bode še bolj pospešila znanost in doseglo se bode vse, kar mislimo, da je danes nemogoče. Človek bodočnosti bode duševno velikan. Ne da se sicer odpraviti človeške narave in napač, vendar pa se jih bode zelo omejilo. Znanost bode preuredila svet telesno in duševno. Velik del tega, kar povemo v tem, se bode zgodilo v najbližji bodočnosti, tako da bomo zamogli biti priče tega.“

Edison je pač velik optimist.

**Slovenski stariši,
vpišite svoje otroke v
slovenske šole!**

Kolera.

Zdravstveni oddelek notranjega ministrstva poroča, da se je dne 19. t. m. bakteriološko dokazal slučaj kolere pri potujočem pekovskem pomočniku J. Nahodilu, ki je prišel iz Požuna v Prellenkirchen na Nižje-Avstrijsko. Nahodila so dobili mrtvega zunaj na polju.

Zdravstveni oddelek ogrskega notranjega ministrstva proglašja, da sta se pripetila v komitatu Fejer in v komitatu Pest po en slučaj azijske kolere. Oba bolnika sta nevarno bolana in bodeta prav težko okrevala.

Iz Carigrada poročajo, da je obolelo za kolero v ponedeljek in torek 18 oseb, 41 pa jih je za kolero umrlo. Med vojaštvom pa je obolelo te dni osem oseb na novo in je umrlo 11 bolnikov.

V Solunu in okolici, kjer se kolera nevarno širi, se je ljudstvo uprlo vsem zdravstveno-varnostnim odredbam. Posebno se hudujejo prebivalci nad tujimi zdravniki. Trdijo namreč, da v tem okraju sploh ni kolere in da hočejo kolero improvizirati samo zato, da nastanijo pri njih tuje inozemske zdravniške. Nekateri celo trdijo, da so tega mnenja tudi nekateri domači zdravniki (bržkotne šintarji). Ljudstvo iz mesta in z okolice se je zbralo zopet v velikem številu v mestu in demonstrativno pohajalo v velikih gruclah po solunskih cestah, trgih in ulicah. Policija in orožništvo peš in na konjih je množico šele proti večeru razgnala. Demonstranti, ki so prisilili trgovce, da so morali zapreti vse trgovine, so napravili po mestu precej škode. Aretirali so več oseb. Izmed teh so obdržali v zaporih 15 jetnikov, druge pa so izpustili. Pri praznjenju ulic sta dobila dva demonstranta težke poškodbe z bajonetom.

V solunski infekcijski bolnici so umrli 4 bolniki za kolero. Na novo obolelo pa je dne 20. t. m. pet oseb, izmed katerih je eden takoj umrl. Zdravniška komisija je dognala, da je okuženo v Solunu neko javno žensko kopališče. To je vzrok, da je v zadnjem času obolelo za kolero nenavadno veliko število turških žena.

V Bitolju je umrlo za kolero 8 oseb, v Skoplju in Ohridi pa 3 osebe, v Peri 6 oseb in v Novem Pazaru 1 oseba. Vsled nepredvidnosti so zanesli iz karantenske postaje Ostrovo kolero v kraj sam in se je tam primerilo že več slučajev kolere.

Na Ogrskem so se pojavili po zadnjih poročilih 4 novi slučajji kolere.

V Budimpešti je zbolela 28letna Ivana Kozma, ki je prišla iz Tetenya, kjer je že njen oče zbolel za sumljivimi znaki kolere.

V Novi Pešti je zbolela žena nekega dninarja Jaszutka za kolero.

V Racs-Almas, v bližini Budimpešte, je umrl dne 20. t. m. dninar Josip Magda, ki je pil vodo iz Donave.

Po uradnih poročilih iz Rima je tam zbolelo za kolero 18 oseb, umrlo pa 15 oseb.

Največ ljudi je zbolelo na azijski koleri v okolici Braile.

V Carigradu je zbolelo v torek 50 ljudi za kolero, umrlo pa 41 ljudi. Med vojaštvom je zbolelo v četrtek 10, umrlo pa 11 vojakov.

Razgled po svetu.

Bagrow ni le ustrelil samo Stolypina, ampak prizadel je tudi ruski policiji strašen udarec. Načelnik kijevske tajne policije Kuljabko je ves iz sebe. Odvetniškega kandidata Bagrowa so namreč smarjali za spretnega, porabnega in zanesljivega tajnega špičela in ravno Kuljabko mu je brezmejno zaupal. O vlogi Bagrowa med revolucionarji pripovedujejo zdaj neštete storije, ki jih pač ne bo lahko kontrolirati, ker jih gotovo ne raportirajo revolucionarji sami policiji. Ali to je pač razumljivo, da učinkuje atentat njenega nastavljenca naravnost tragično na policijo. In da stvar ni videti posebno naravna, je že res. Ali take so posledice špijonskega, korumpirajočega sistema. Tistih sredstev, ki jih rabi policija, se poslužujejo tudi njeni nasprotniki. Zoper špijonažo organizirajo tudi države proti špijonaži in tako postane stvar nazadnje vendar naravna. Seveda pa mora biti policija zbegana. Če jo je mogel prevariti tako zanesljiv uslužbenec, kakšen je bil po njenem mnenju ta Bagrow, koliko je tedaj morda še hujših med tistimi, ki jih sama plačuje?

51 let v ječi. Pisar Edvard Kym, ki je bil zaradi umora obsojen na dosmrtno ječo, je v striegavski kaznilnici umrl kot 84leten starec. Nastopil je to svojo kazen leta 1860 in je presedel 51 let v jetnišnici. Njegovo truplo so izročili anatomskemu seminarju v Vratislavi.

Na Grškem je 1306 moških ljudskih šol, 687 ženskih, 1563 mešanih, skupaj 3550 šol s 177.396 dečki in 82.458 deklicami. Učiteljsko osebje sestoji iz 26 nadzornikov, 2276 učiteljev, 990 učiteljic in 1300 pomožnih učiteljev. Vseučilišče v Atenah šteje 19 profesorjev na medicinski fakulteti, 13 na naravoslovni in matematični, 13 na juridični, 16 na filozofski in 7 na bogoslovni fakulteti.

Mlad goljuf. 15letni kovaški učenec Ig. Sluga, stanujoč v Ljubljani, je pripovedoval neki Ivanjki Povbežek, bivajoči v bližini Kamnika, da je dospel njen mož iz Amerike in naj gre ponj v Trst. Lahkoverna ženska je res verjela besedam mlađega laž-

njavca in tako sta se peljala oba skupaj v Trst. Ko sta dospela tja, je na zvižacen način izvalil iz nje 160 K, nato pa jo je pustil samo pred izseljeniškim uradom Austro-Americane. Ko je že več ur čakala tamkaj zaman, se je podala na južni kolodvor in je prišla tjakaj ravno v trenutku, ko je mislil tudi njeni „tovariš“ Sluga odpotovati — naprej v Ljubljano. To namero pa mu je preprečila s tem, da ga je dala aretirati. Pri preiskavi je bil še v posesti 158 K, katere so izročili Povbežekovi, ki bo v bodoče gotovo bolj previdna.

Izbruh Etne. V Castiglione je lava obkročila 4000 ljudi, ki so sedaj od vseh strani zaprti. Skoda, ki se je zgodila že dosedaj, znaša 15 milijonov lir. Na Etni se je odprlo 170 kraterjev, iz katerih se neprenehoma izliva lava.

Orožnik ustrelil tovariša. Orožniški stražmojster Illes v Satoralja-Ujhely na Ogrskem je bil že delj časa zaradi svoje žene ljubosumen na tovariša Šobotlaja. Da bi se natanko prepričal o svoji domnevi, je povabil tovariša na kosilo. Med kosilom se je Illes odstranil iz sobe ter na skrivnem opazoval ženo in tovariša. Šobotlaj je poljubil ženo. Illesa pa je obšla taka razkačenost, da je s sabljo v roki skočil v sobo nad tovariša. Ta pa je prijel za revolver ter ustrelil na Illesa, ki se je takoj mrtev zgručal na tla.

Samoumor milijonarja. Večkratni milijonar vojvoda Sangro je skočil pri Castellamare z visoke pečine v morje.

Edison povozil otroka. Znani ameriški izumitelj Edison je dne 17. t. m. zvečer povozil s svojim avtomobilom v Norimberku dečka, ki je takoj mrtev obležal na cesti.

Zakonska drama v vlaku. Ogrski kmet Aleks. Kovacz iz Hajduszobosza se je v vlaku vozil s svojo ženo Sofijo v Püspökladány. Kovacz je bil že delj časa zaradi vsake neznatnosti ljubosumen. V vlaku se je žena nastejala nasproti sedečemu potniku. A mož pa jo je takoj ostro pokaral; a ko se mu je začela vsled tega smežati, jo je udaril po obrazu. Nato jo je zagrabil, porinil na hodnik, odprl vagonška vrata ter jo vrgel iz vlaka. Nesrečnica je prišla pod kolesa in so našli njeno telo docela razmesarjeno. Na bližnji postaji so izročili nečloveškega moža sodišču.

Mažarsko veleposestvo prešlo v češke roke. Češki stavbenik Zdenko Bodička iz Moravske je kupil veleposestvo mažarskega grofa Szaparija v Telkibányi in Regeci za 3.250.000 K. To posestvo je bilo nekdanj Rakocijevo. Bodička napravi na posestvu tovarno porcelana in ustanovi industrijo z lesom.

Angležinja — velika srbska rođoljubkinja in dobrotnica. V petek je umrla v Sarajevu Angležinja, Mis Adelina Pavlija Irbi, za katero plaka ves srbski narod. Prišla je v Sarajevo kmalu po okupaciji. Vide-la je trpljenje ljudstva in vzbudilo se je v njenem srcu čustvo usmiljenja in ljubezni do tega bednega, a dobrega naroda; postala je navdušena srbska rođoljubkinja, ki je z radodarno roko podpirala vse srbske narodne in kulturne ustanove. Ker je bila premožna, so bili njeni prispevki tudi bogati. Zaslovela je po vseh srbskih zemljah in narod jo je jel oboževati. In sedaj je Mis Irbi umrla, svoje milijonsko premoženje pa je zapustila — ona Angležinja — srbskemu narodu, ki ga je ljubila kakor rojena Srbkinja. Sporočila je namreč pol milijona kron srbskemu kulturnemu društvu „Prosveti“, pol milijona pa „Dobro-tvorni zadrugi Srbkinj“. Pokopali so Mis Irbijevo v ponedeljek. 15.000 ljudi jej je dalo zadnje spremstvo. Na pogrebu je bil zastopan sam srbski kralj Peter po vseučiliškem profesorju Dačiću, in vsa srbska društva v Bosni in Hercegovini.

Mrzenje do zavživanja hrane, kolcanje in klejast okus kažejo na preobložen želodec. Zdravniške preizkušnje v ces. kralj. dunajski splošni bolnici so pokazali, da 1/2 kozarca naravne **Franc Jožef-ove** grenčice že čez nekaj ur izprazni vsebino želodca brez bolečin in istočasno izboljša tek.

Pijte samo Tolstovrško slatino.
Naroči se v Tolstem vrhu, Guštanj, Koroško.

**Vsem zavednim
Slovincem :::::**

se najtopleje priporoča v blagohoten obisk

B. Ulčar,

narodni brivec v Mariboru,
Koroška cesta št. 7, ■■■■

zraven Cirilove tiskarne.

Za dijake in vojake še posebno znižane cene. 834

Pojasnila o inseratih

daje upravnistvo samo tistim, ki priložijo vprašanju znamko za 10 vinarjev.

Hlapec išče službe pri kakem župnišču. Poudbe je poslati na upravništvo lista „Straža“ pod šifro: „Hlapec k konjem“.

Dijak se sprejme na stanovanje pri gimn. profesorju v bližini učiteljskega in gimnazije, Volksgartenstrasse 10. I. Maribor. 151

Delavnica za popravila

Dobro! Po cen!

Točna postrežba!

Velika zaloga ur, dragocenosti, srebrnine in optičnih stvari po vsaki cen!

Tudi za obroki! Ilustr. cenik zastoj gramofone od 20 do 200 K.

- Niklasta remont-ura K 2-50
- Pristna srebrna ura 7-
- Original omega ura 18-
- Kuhinjska ura 4-
- Budiljka, niklasta 5-
- Poročni prstani 2-
- Srebrne verižice 2-

Nasl. Dietinger

Theod. Fehrenbach

urar in očalar 447

Maribor, Šešpaska ulica 28.

Kapizem zlatnine in srebra.

BOLNI na vratu in na pljučah ter astmatiki, ki menite, da je vaša bolezen neozdravljiva, obrnite se na tvrdko L. Wolfsky v Berlinu N., Weissenburgerstr. 79. — Tisoč priznanj je porok velike zdravilne moči. Brošurice na zahtevo zastoj!

Hed. Hobacher, Maribor

samo Grajska ul. Burgg. 2

priporoča slav. občinstvu

solčnike in dežnike ::

belo vezenje in vsa v to stroko spadajoča dela kakor tudi **predtiskarije.**

Popravila hitro in cenol!

Postrežba solidna!

Sukno
za moške, volneno za ženske obleke in vse manufakturno blago razpošilja najceneje

Jugoslovanska razpošiljalna R. Stermecki v Celju.
Vzorci zastoj.

Vage

za vagono, voze (mostne), centimalne, škalo, decimalne, za živino, tablicove in vsake druge vrste za gospodarske in obrtniške namene izdeluje ter priporoča po nizkih cenah

Jos. Kaláb,

tovarna za vage, Brno, Zidenice Moravsko. 80 slovenska obrt.

Molitvenike, rožne vence, podobice, križe različnih vrst, svetinj iz aluminijuma itd. itd. priporoča **Tiskarna sv. Cirila v Mariboru ob Dr.**

Trgovina s steklom = porcelanom in kamenino **lv. Kleinšek** Maribor, Koroška cesta 17

Dobro! Po najnižjih cenah.

Dobro! Po najnižjih cenah.

priporoča svojo bogato zalogo steklene in porcelanske posode, svetilk, ogledal, šip in okvirjev za podobe kakor vse v to stroke spad. dela. Poprave se hitro, zelo solidno in najcen. izvršujejo!

M. Sabukošek

krojaški mojster v Celju

priporoča svoj

modni salon za gospode,

ki se nahaja v novi posojilnični hiši na Ringu.

Največja nevarnost avtomobilne vožnje

ni ravno tako zelo možnost poškodovanja, kakor baš prehlajenje. Zlasti dame so izpostavljene tej nevarnosti. Brez škatlice pristnih Fayerjevih mineralnih pastil (sodenskih) naj ne grdo na avtomobil. Pastile so izvrstno sredstvo proti škodljivemu vplivu nezdravega zraka in prahu. Škatlica stane samo K 1.25. Ponaredbe je treba odločno zavrniti.

Generalna reprezentanca za Avstro-Ogrsko W. Th. Guntzert, c. kr. dvorni dobavitelj Dunaj IV-1., Grosse Neugasse 17.

Veletrgovina s špecerijskim blagom in z deželnimi pridelki

Anton Kolenc: Celje

Glavna zaloga Graška cesta 22, Podružnica: »NARODNI DOM.«

Prazen je izgovor, da se mora blago iskati pri tujcih, ker Vam audi demača zgorej imenovana veletrgovina v vsakem oziru bogato in zelo povečano zalogo z vedno svežim blagom, tako, da zamore proti vsaki konkarenci popolnoma ustreči zahtevam vsake g. trgovce in prosim za mnogobrojen obisk, o čemur se lahko vsakdo sam prepriča, če tudi z najmanjšim poizkušom.

Veločastiti gospodom duhovnikom ponudim večerne sveče, kakor tudi druge vrste sveč, ter olje in kadilo za cerkve.

V zalogi imam vsakevrstna vrtna in poljska semena zanesljive kaljivosti, ter opozarjam slavno občinstvo za nakup istih, kakor tudi ostalega špecerijskega blaga ter deželnih in drugih pridelkov.

Ia. Zabukovski premog ponudim po K 2-10 za 100 kg pri odjemu celega voza, prosto v hišo postavljen v Celju, drugam po dogovoru.

Kupim tudi vsako množino deželnih pridelkov, kakor: žita, žbota, orehov itd., ter rabljene soljate in druge vrste, petrolejske in oljnate sode.

Pisemna naročila se izvršujejo z obratno pošto. 479

Odvetnik **dr. Josip Leskovar** v Mariboru, sprejme **koncipijenta.** Vstop takoj. — Plača po dogovoru.

Cerkveni in sobni slikar in pleskar

Franjo Horvat

MARIBOR, Kasinogasse šte. 2.

Se priporoča vešč. duhovščini in slavnemu občinstvu za slikanje cerkev, dvoran, sob, društvenih odrov, napisov na steno, deske, plošče in steklo ter za vsa v pleskarsko in slikarsko stroko spadajoča

:: dela. :: 53

Postrežba točna! :: :: Gene nizke!

Trgovina s cementom in stavbenimi izdelki

Ferdinand Rogač

Maribor, Fabriksgasse št. 11

priporoča svojo mnogovrstno zalogo cementnih cevi, stopnic, korit, kakor vseh drugih cementnih izdelkov. — Dalje: kamnatih cevi, moflakerske plošče itd. Sprejmejo se druga cementna dela v izvršitev. Plošče za tlakovanje, korita za napajati po najnižjih cenah.

Edina štaj. narodna steklarska trgovina

448 na debelo in na drobno

Franc Strupi: Celje

Graška cesta

priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo steklene in porcelanaste posode, svetilk, ogledal, vsakevrstnih šip in okvirjev za podobe.

Prevzetje vseh steklarskih del pri cerkvah in priv. stavbah.

Na solidnejša in točna postrežba.

Splošni naslovník

za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Goriško izide koncem leta

Naročila za oglase

sprejema in daje pojasnila anončni oddelek tvrdke

Pisarna-Universal-agenture

M. MULLEY, v Ljubliani, Sodna ulica 4.

LJUDSKA HRANILNICA in POSOJILNICA V CELJU

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v lastni hiši (Hotel „Pri belem volu“) v Celju, Graška cesta št. 9, I. nadstropje

obrestuje

hranilne vloge po 4%, brez odbitka rentnega davka. Sprejema hranilne knjižice drugih zavodov kot vloge, ne da bi se obrestovanje prekinilo. Daje vložnikom na dom brezplačno hranilne nabiralnike. Sprejema po sejnem sklepu vloge na tekoči račun in jih obrestuje od dne vložitve do dne vzdiga.

uraduje

vsak torek in petek dopoldne. Prošnje se sprejemajo in pojasnila se dajejo vsak dan, izveniški praznike, dopoldne od 8. do 12. ter od 3. do 6. ure popoldne. Za vplačila po pošti se dajejo zastoj poštno-hranilnične položnice, šte. 92465. Telefon ima št. 8. Za brzojave zadostuje naslov: Ljudska posojilnica Celje.

posojuje

na zemljišča po 5%, do 5 1/2%, z amortizacijo ali brez nje, na zastavo vrednostnih listin in na osebni kredit pod ugodnimi pogoji. Konvertuje vknjižene dolgove pri drugih zavodih in izterjuje svojim članom njih terjatve. Prošnje in listine za vknjižbo dela brezplačno, stranka plača le koleke.

Dobro rodbinsko kavo

priredi že mali dodatek „pravega : Francka.“ s kavnim mlinčkom iz tovarne Zagreb. Le vsled svoje nedosežne izdatnosti in svoje neprekošene kakovosti našel je pravi Franck toli priljubljen sprejem v slehernem gospodinjstvu.

Slikar in Pleskar

Prezdamem vsa dela dekoracijske, silkarke in pleskarske stroke, katere izvršujem vestno in po najnižjih cenah.

Mihael Dobravec v Celju
Gospodska ulica 5.

Iz poletne sezije

je preostalo mnogo blaga, kakor vsakovrstnih čevljev za gospode, dame in otroke, posebno mnogo sandal in prugega je jako mnogo po zelo znižani ceni na prodaj.

Obenem si dovoljujem slavno občinstvo opozoriti, na svojo bogato zalogo najrazličnejših obuvaj najnovejše fazone.

Z odličnim spoštovanjem

Štefan Strašek, Celje.

Zaloga in izdelovalnica čevljev.

Slovinci pozor!

Vam ni potrebno naročiti pri tujih tvrdkah, ker pri domačem slovenskem urarju dobite vse in dobro blago.

Zahtevajte poseben cenik za birmo.

Gramofone slov. ploščami iz najboljših tovarn.

Popravila se točno in hitro izvršujejo.

Urar, očalar in zlatar

Franjo Bureš Maribor

Tegethofova cesta št. 39.

Spodnještajerska ljudska posojilnica v MARIBORU,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Stolna ulica št. 6 (med glavnim trgom in stolno cerkvijo).

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: nav. dne po 4%, proti 3 mesečni odpovedi po 4 1/2%. Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in 1. julija vsakega leta. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti se poštno hranilno položnico na razpolago (šek konto 97.078). Romni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajejo

le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni varnosti po 4 1/2%, na vknjižbo sploh po 5%, na vknjižbo in poroštvo po 5 1/2% in na osebni kredit po 6%. Nadalje izposojuje na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzame posojilnica v svoje last proti povrnitvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo 7 kron. — Prošnje za vknjižbo dela posojilnica brezplačno, stranka plača le koliko.

Uradne ure

se vsako sredo in četrtek od 9. do 12. dopoldne in vsako soboto od 8 do 12 dopoldne, izvenli praznike. — V uradnih urah se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila se dajejo

in prelože sprejemajo vsak delavnik od 8.—12. dopoldne in od 2.—5. popoldne.

Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne knjižice.

LEKARNARJA A. THIERRY-A BALSAM

edino pristno z zeleno usmiljeno sestro kot varstv. znamko. Oblasno varovan.

ICH DIEN
Alles echter Balsam
aus der Kaiserlich-Preussischen
A. Thierry in Pregrada
bei Metković-Sanarbrun.

Vsako ponarejenje, posnemanje in prodaja kakega drugega balsama s podobnimi znamkami se sodnijsko preganja in strogo kaznuje. — Nedosežnega uspeha pri vseh boleznih na dihalih, pri kašlju, hripavosti, žrelnem kataru, pri bolečinah v prsih, pri pljučnih boleznih, posebno pri influenci, pri želodčnih boleznih, pri vnetju jeter in vranice, pri slabem toku in slabi prebavi, pri zaprtju, pri zobobolu in ustnih boleznih, pri trganju po udih, pri opeklinah in in izpuščajih itd. 12/2 ali 6/1 ali 1 gr. specialne stek. K 5-60.

Lekarnarja A. Thierry-a

samo pristno

centifolijsko mazilo

je zanesljivo in nagotovejšega učinka pri ranah, oteklinah, poškodbah, vnetjih, tvorih, odstranjuje vse tuje snovi iz tolesa in radi tega dostikrat na pravi operaciji nepotrebno. Zdravilnega učinka tudi pri starih ranah i. t. d. 2 dozi staneta 3-60 K.

Naróci se: Lekarna k angelju varihu, ADOLF THIERRY v PREGRADI pri ROGATCU.

Dobi se v vseh lekarnah in sicer v Mariboru v lekarni W. A. König.

Zahtevajte list Straža!

Na debelo!

Veletrgovina s papirjem.

Na drobno!

Goričar & Leskovšek

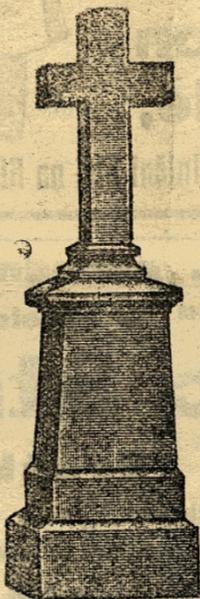
Celje : Graška ulica št. 7.

Zvezna trgovina (Goričar & Leskovšek)

Celje, Rotovška ulica št. 2.

Tovarniška zaloga vsakovrstnega papirja, pisalnih in risalnih potrebščin.

Lastna zaloga šolskih zvezkov, risank, risalnih skladov ter vseh tiskovin za urade.

Prva južno-štajerska kamnoseška družba v Celju.

Žaga, brusi in struže s strojnim obratom. :: Zavod za graviranje črk. :: Izvršuje nagrobne spomenike in vsa monumentalna in stavbena dela iz tu- in inozemskega materijala. :: Plošče za pohištvo iz raznebarvnega marmorja. :: Velika zaloga izgotovljenih nagrobnih spomenikov. :: Najnižje cene. :: Kulantni plačilni pogoji. :: Naročila se izvršujejo točno. :: Ceniki in stroškovni proračuni brezplačno.

Brzjavke: Kamnoseška družba :: Celje.

ROBERT DIEHL žganjarna v Celju = štajerski konjak!

priporoča svojo doma žgano slivovko, tropinovec, vinsko žganje, brinjevec kakor tudi

štajerski konjak